

स्थानीय राजपत्र

घोराही उप-महानगरपालिका

५ नं. प्रदेश, घोराही, दाङ

खण्ड २) संख्या ३९, स्थानीय राजपत्र भाग २ मिति २०७५।११।०७

फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि-२०७४ (पहिलो संशोधन-२०७५)

प्रस्तावना

नेपालको संविधान, २०७२ को भाग-३ को धारा ३ ले प्रत्येक नागरिकको स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँच्न पाउने अधिकार प्रत्याभूत गरेको छ। वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा सभ्यताको महत्वपूर्ण मापदण्ड सरसफाई भएकोले र स्वस्थ रहनका लागि स्वच्छ वातावरणको आवश्यकता पर्ने भएको हुँदा प्रदूषणमुक्त वातावरण कायम राखी यस घोराही उप-महानगरपालिकाको दिगो विकास गर्नका लागि सरसफाई र फोहरमैला व्यवस्थापन महत्वपूर्ण पाटोका रूपमा रहेकोछ। यसका लागि प्राकृतिक स्रोतहरूको दिगो र प्रभावकारी संरक्षण एकातिर नगरी नहुने कार्यका रूपमा रहेको छ भने अर्कातिर मानव सिर्जित फोहरमैलाको प्रभावकारी व्यवस्थापन पनि उत्तिकै जरुरी रहेको छ। हाम्रो जस्तो मुलुकमा प्राकृतिक स्रोत-साधन माथि मानिसहरूको निर्भरता बढी नै रहने गरेको छ। खासगरी शहरीकरणको दिशामा लम्किरहेका क्षेत्रहरूमा मानव सिर्जित फोहरमैलाको व्यवस्थापन प्रमुख चुनौतीका रूपमा रहन पुगेको छ।

यस प्रकारका समस्याहरूले एकातर्फ वातावरणीय प्रदूषण बढाइरहेको छ, भने अर्कोतर्फ विभिन्न प्रकारका प्रकोपजन्य जोखिमहरूबाट पीडित बन्नु परिरहेको छ ।

घोराही उप-महानगरपालिका अन्तर्गतका विभिन्न क्षेत्रहरूमा बढ्दो शहरीकरणका कारण शहरी क्षेत्र तथा नगरभित्रका ग्रामीण क्षेत्रमा समेत फोहरमैलाको उत्पादनमा तीव्र गतिमा बढोत्तरी भएको छ । नगरवासीहरूको फोहर व्यवस्थापन तथा सरसफाई सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि गर्न, फोहरमैला व्यवस्थापनमा निजी क्षेत्र र नागरिक समाजको संलग्नता स्थापित गर्न, समुदायको चासो र संलग्नतामा अभिवृद्धि गर्न, फोहर संकलनदेखि व्यवस्थापनसम्मका सबै कार्यहरू सम्बन्धी पर्याप्त जानकारी दिन, फोहरको वर्गीकरण उपयुक्त र प्रभावकारी तवरले गर्न, स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहर र घोराही नगर कार्यपालिकाको १० औं बैठकले निर्णय गरे बमोजिम प्लास्टिकजन्य गिलास, चम्चा र प्लेट जस्ता वस्तुहरूको प्रयोगमा समेत प्रतिबन्ध लगाएको सन्दर्भमा, फोहरहरूको व्यवस्थापनमा सरलता ल्याउन, फोहर व्यवस्थापनमा साभेदारी बढाउन तथा यस सम्बन्धी समयसापेक्ष नीति र स्पष्ट विधिको खाँचो भइरहेको सन्दर्भमा, घोराही-उपमहानगरपालिकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा ७ र फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ को दफा ५१ (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यो फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४ तर्जुमा गरी लागू गरेको छ ।

परिच्छेद- १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- (१) यस कार्यविधिको नाम “फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४ (पहिलो संशोधन, २०७५)” रहेको छ ।
- (२) यो संशोधित कार्यविधि तुरुन्त लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा :

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

- (१) संविधान : भन्नाले नेपालको संविधान, २०७२ लाई सम्झनु पर्छ ।
- (२) ऐन : भन्नाले फोहरमैला व्यवस्थान ऐन, २०६८ लाई सम्झनु पर्छ ।
- (३) नियमावली : भन्नाले फोहरमैला व्यवस्थान नियमावली, २०७० लाई सम्झनु पर्छ ।
- (४) स्थानीय तह : भन्नाले नेपालको संविधानको धारा ५६ को उपधारा ४ बमोजिमको नगरपालिका अर्थात् घोराही उप-महानगरपालिकालाई सम्झनुपर्छ ।
- (५) उप-महानगरपालिका : भन्नाले घोराही उप-महानगरपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।
- (६) नगर क्षेत्र : भन्नाले घोराही उप-महानगरपालिका अन्तर्गतका १९ वटै वडाहरूको भूगोललाई सम्झनु पर्छ ।
- (७) कार्यपालिका : भन्नाले घोराही उप-महानगरपालिकाको नगर कार्यपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।
- (८) नगर प्रमुख : भन्नाले घोराही उप-महानगरपालिकाको नगर प्रमुखलाई सम्झनु पर्छ ।
- (९) नगर उप-प्रमुख : भन्नाले घोराही उप-महानगरपालिकाको नगर उप-प्रमुखलाई सम्झनु पर्छ ।
- (१०) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले घोराही उप-महानगरपालिकाको कार्यालय प्रमुखलाई सम्झनु पर्छ ।
- (११) कार्यपालिका सदस्य : भन्नाले घोराही उप-महानगरपालिकाको नगर कार्यपालिका सदस्यलाई सम्झनु पर्छ ।
- (१२) विषयगत शाखा : भन्नाले घोराही उप-महानगर कार्यपालिका (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ को नियम ३ को उपनियम

- (२) बमोजिमको सरसफाई, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखालाई सम्झनु पर्छ ।
- (१३) समिति : भन्नाले सरसफाई, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सम्झनु पर्छ ।
- (१४) शाखा : भन्नाले सरसफाई, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखालाई सम्झनु पर्छ ।
- (१५) फोहरमैला : भन्नाले घरेलु फोहरमैला, ब्यापार, व्यवसाय, विद्यालय, सरकारी कार्यालय तथा क्वाटरबाट निष्कने फोहरमैला, बधशाला तथा फ्रेस हाउसको फोहरमैला, कृषिबाट निष्काशन हुने तथा पशुपंक्षीको फोहरमैला, औद्योगिक फोहरमैला, रासायनिक फोहरमैला, स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला वा हानिकारक फोहरमैला सम्झनु पर्छ र सो शब्दले तत्काल प्रयोग हुन नसक्ने अवस्थामा रहेका, गाडी मर्मत र गाडी धुलाईबाट निस्केका, तरकारी बजारबाट निस्केका, फालिएका वा सडेगलेका, वातावरणमा ह्यास आउने गरी निष्काशन गरिएका ठोस, तरल, ग्याँस, लेदो, धुवाँ, धुलो, विद्युतीय तथा सूचना प्रविधिका लागि प्रयोग भएका सामग्रीहरू लगायतका पदार्थ वा त्यस्तै प्रकारका अन्य वस्तुहरू वा अनाधिकृत रूपमा सार्वजनिक स्थलमा टाँसिएका पोष्टर, पम्प्लेट र नेपाल सरकारले समय-समयमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी फोहरमैला भनी तोकिदिएको अन्य वस्तु समेतलाई जनाउनेछ ।
- (१६) रासायनिक फोहरमैला : भन्नाले यथास्थितिमा प्रयोग हुन नसक्ने जुनसुकै स्रोत तथा प्रक्रियाबाट निस्केका मानव स्वास्थ्य लगायत जीव, जन्तु एवं वातावरणमा प्रतिकूल असर पार्ने सम्पूर्ण रासायनिक पदार्थहरू वा समय-समयमा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी रासायनिक फोहरमैला भनी तोकेका ठोस, तरल, धुलो, लेदो, ग्याँस लगायतका पदार्थ वा वस्तुलाई सम्झनुपर्छ ।

- (१७) स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला : भन्नाले अस्पताल, क्लिनिक, फार्मेसी, औषधि पसल, ब्लड बैंक, प्याथोलोजिकल प्रयोगशाला, पशु-स्वास्थ्यजन्य संस्था वा स्वास्थ्य अनुसन्धान केन्द्रबाट उत्पादन तथा निष्काशन हुने हानिकारक फोहरमैला सम्झनु पर्छ ।
- (१८) हानिकारक फोहरमैला : भन्नाले प्राकृतिक वातावरणमा हास ल्याउने, मानव तथा अन्य प्राणीको स्वास्थ्यमा हानी नोक्सानी पुऱ्याउने विभिन्न रूपमा निष्काशित वस्तु, पदार्थ तथा रेडियो विकीरण सम्झनु पर्छ ।
- (१९) औद्योगिक फोहरमैला : भन्नाले औद्योगिक प्रतिष्ठानबाट निष्काशन हुने हानिकारक तथा प्रदूषणयुक्त फोहरमैला सम्झनु पर्छ ।
- (२०) औद्योगिक प्रतिष्ठान : भन्नाले कुनै उद्योग, व्यवसाय वा सेवा सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले प्रचलित कानून बमोजिम स्थापित कुनै कम्पनी, उद्योग, फर्म वा अन्य कुनै निकाय सम्झनु पर्छ ।
- (२१) जैविक : भन्नाले छिट्टै कुहिने वा सड्ने गल्ने पदार्थ सम्झनु पर्छ र सो शब्दले जैविक चिजवस्तु प्रयोग गरी बनाइएका कागज, काठ समेतलाई जनाउनेछ ।
- (२२) अजैविक : भन्नाले छिट्टै सडीगली नजाने वा छिट्टै नकुहिने पदार्थ सम्झनु पर्छ ।
- (२३) उत्पादन स्रोत : भन्नाले फोहरमैला निस्कने, उब्जने वा फोहरमैला निस्कन शुरु हुने ठाउँ सम्झनु पर्छ ।
- (२४) कण्टेनर : भन्नाले फोहरमैला संकलन गर्ने प्रयोजनको लागि निश्चित स्थानमा राखिएको फोहरमैला थुपार्ने भाँडो, बाकस, बाल्टीन वा यस्तै प्रकारको अन्य कुनै वस्तु सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कम्पोष्ट मल उत्पादन गर्न राखिएको भाँडो समेतलाई जनाउनेछ ।
- (२५) न्यूनीकरण : भन्नाले कुनै पनि प्रविधि वा उपायको प्रयोग गरी फोहरमैलाको परिमाण, आकार वा प्रभावमा कम गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ ।

- (२६) निष्काशन : भन्नाले फोहरमैला उत्पादन स्थलबाट घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकेको स्थानमा थुपार्ने वा निकाल्ने कार्य सम्भन्नु पर्छ ।
- (२७) फोहरमैला संकलन : भन्नाले फोहरमैला उत्पादन स्थलबाट उठाउने, घर-घरबाट संकलन गर्ने, सार्वजनिक स्थलमा रहेको फोहरमैला बढार्ने, थुपार्ने, झारपात उखेल्ने तथा अनाधिकृत रुपमा सार्वजनिक स्थलमा टाँसिएका पोष्टर, पम्प्लेट उप्काई संकलन गर्ने कार्य सम्भन्नु पर्छ ।
- (२८) संकलन केन्द्र : भन्नाले घर-घरबाट निस्कने फोहरमैला संकलन गरी निर्धारित समयसम्म फाल्ने, राख्ने वा थुपार्ने घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकेको स्थान सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले घर-घरमा फोहरमैला संकलन गर्न आउने घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकेको फोहरमैला संकलक वा फोहरमैला संकलन गर्ने साधन समेतलाई जनाउनेछ ।
- (२९) स्थानान्तरण केन्द्र : भन्नाले संकलित फोहरमैला बिसर्जन गर्न फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल (स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइट) मा लैजान्नु अघि फोहरमैला संकलनको लागि घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकेको स्थान सम्भन्नु पर्छ ।
- (३०) ढुवानी : भन्नाले संकलित फोहरमैला उत्पादन स्थलबाट संकलन केन्द्र र संकलन केन्द्रबाट स्थानान्तरण केन्द्रसम्म वा स्थानान्तरण केन्द्रबाट फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल वा घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकेको स्थानसम्म लैजाने कार्य सम्भन्नु पर्छ ।
- (३१) ढुवानी साधन : भन्नाले फोहरमैला संकलन तथा ढुवानी गर्ने प्रयोजनका लागि प्रयोग गरिने साधन, उपकरण वा औजार सम्भन्नुपर्छ ।
- (३२) बिसर्जन : भन्नाले फोहरमैलाको अन्तिम निष्काशन तथा व्यवस्थापन सम्भन्नु पर्छ ।

- (३३) फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल (स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइट) : भन्नाले फोहरमैला बिसर्जन वा प्रशोधन गर्नको लागि घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकेको स्थल सम्भन्नु पर्छ ।
- (३४) प्रदूषण : भन्नाले फोहरमैलाबाट निस्कने ठोस, तरल वा ग्याँस वस्तुको संयोजनबाट वातावरणमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपले प्रभाव परी वातावरणमा उल्लेखनीय ह्रास ल्याउने, क्षति पुऱ्याउने वा वातावरणको लाभदायी वा उपयोगी प्रयोजनमा हानी नोक्सानी पुऱ्याउने क्रियाकलाप सम्भन्नु पर्छ ।
- (३५) प्रभावित क्षेत्र : भन्नाले फोहरमैला व्यवस्थापन स्थलको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण र वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदनमा उल्लिखित क्षेत्रलाई सम्भन्नु पर्छ ।
- (३६) प्रशोधन : भन्नाले फोहरमैलाको रूप वा गुणमा परिवर्तन गरी अन्य कुनै उपयोगी वस्तु तयार गर्ने, मल, ग्याँस, ऊर्जा वा अन्य वस्तु उत्पादन गरी फोहरमैलाको व्यवस्थापन गर्ने प्रक्रिया सम्भन्नु पर्छ ।
- (३७) प्रशोधन स्थल : भन्नाले फोहरमैलालाई प्रशोधन गरी मल, ग्याँस, ऊर्जा वा अन्य वस्तु उत्पादनका लागि कार्य सञ्चालन गर्ने स्थान सम्भन्नु पर्छ ।
- (३८) पुनः चक्रीय प्रयोग : भन्नाले प्रविधिको प्रयोगद्वारा संकलित फोहरमैलालाई कच्चा पदार्थमा रूपान्तरण गरी उपयोगी वस्तुको रूपमा विकास गरी पुनः प्रयोगमा ल्याउने कार्य सम्भन्नु पर्छ ।
- (३९) बन्द पश्चात् व्यवस्थापन (पोस्ट क्लोजर म्यानेजमेण्ट) : भन्नाले फोहरमैला व्यवस्थापन स्थलमा फोहरमैला बिसर्जन गर्न बन्द गरे पश्चात् सो क्षेत्रको वातावरणीय सन्तुलन कायम राख्नको लागि गरिने कार्य सम्भन्नु पर्छ ।
- (४०) सामुदायिक संस्था : भन्नाले नाफा आर्जन नगर्ने उद्देश्यले समुदायको हितका निम्ति प्रचलित कानून बमोजिम स्थापित समुदायमा आधारित

सहभागितामूलक उपभोक्ता समूह, सहकारी संस्था, टोल विकास संस्था वा गैरसरकारी संस्था सम्भन्तु पर्दछ ।

- (४१) निजी क्षेत्र : भन्नाले नाफा नकमाउने वा कमाउने गरी स्थापना भएको कम्पनी, सामाजिक संघसंस्था, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्था समेत भनी बुझनु पर्दछ ।
- (४२) सार्वजनिक निजी क्षेत्र साभेदारी : भन्नाले सार्वजनिक क्षेत्र (घोराही उप-महानगरपालिका) र निजी क्षेत्रका बीचमा कुनै काम गर्ने सम्बन्धमा कानून बमोजिम आपसी सहमतिमा हुने लाभ, लागत र जोखिमको साभेदारीलाई सम्भन्तु पर्दछ ।
- (४३) टोल विकास संस्था : भन्नाले सामाजिक परिचालनको माध्यमबाट निश्चित प्रकृया पूरा गरी स्थानीयस्तरका सबै घर-धुरी सदस्य रहने गरी टोल विकास संस्था सञ्चालन कार्यविधि, २०७४ बमोजिम गठन भई घोराही उप-महानगरपालिका अन्तर्गत सम्बन्धित वडा कार्यालयमा नियमानुसार दर्ता भएका सामुदायिक संस्थालाई संभन्तु पर्दछ ।

परिच्छेद- २

फोहरमैला व्यवस्थापन समितिहरूको गठन, काम कर्तव्य र अधिकार :

३. निर्देशक समितिको गठन :

- (१) फोहरमैला व्यवस्थापनका सम्बन्धमा अवलम्बन गर्नुपर्ने नीतिहरूको तर्जुमा, आवश्यक समन्वयका एवं मातहतका समितिहरूलाई दिशा निर्देशको लागि एक फोहरमैला व्यवस्थापन निर्देशक समिति गठन गरिएको छ ।
- (२) उप नियम (१) बमोजिमको समितिमा देहायका सदस्यहरू रहने छन् :
- (क) नगर प्रमुख, घोराही उप-महानगरपालिका- अध्यक्ष
- (ख) नगर उप-प्रमुख, घोराही उप-महानगरपालिका- सदस्य
- (ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, घोराही उप-महानगरपालिका- सदस्य

- (घ) संयोजक, सरसफाई, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति- सदस्य
- (ङ) वडा अध्यक्ष, फोहरमैला व्यवस्थापन गरिने वडा- सदस्य
- (च) प्रतिनिधि, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, दाङ- सदस्य
- (छ) महाशाखा प्रमुख, शहरी पूर्वाधार विकास महाशाखा- सदस्य
- (ज) स्थानीयबासी, फोहरमैला व्यवस्थापन क्षेत्र- सदस्य
- (झ) प्रतिनिधि, नेपाल पत्रकार महासंघ, दाङ- सदस्य
- (ञ) शाखा प्रमुख, सरसफाई, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा
- सदस्य-सचिव

४. निर्देशक समितिका काम, कर्तव्य र अधिकारहरु :

निर्देशक समितिका काम, कर्तव्य र अधिकारहरु देहाय बमोजिम हुनेछन् :

- (क) फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी नगरस्तरीय नीति तर्जुमा गरी स्वीकृतिको लागि कार्यपालिका समक्ष पेश गर्ने,
- (ख) फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यसँग सम्बद्ध निकायहरु बीच समन्वयको लागि नीतिगत व्यवस्था गर्ने,
- (ग) फोहरमैला एकीकृत रुपमा व्यवस्थापन गर्न उप-महानगरपालिकाले कुनै लगानी गर्नुपर्ने अवस्थामा त्यस्तो लगानी गर्नुपर्ने रकमको प्रतिशत निर्धारण गर्ने,
- (घ) तोकिए बमोजिमका अन्य काम गर्ने ।

५. निर्देशक समितिको बैठक र निर्णय :

- (१) निर्देशक समितिको बैठक वर्षमा कमिमा १ पटक समितिको अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।
- (२) निर्देशक समितिको बैठकमा अध्यक्षता निर्देशक समितिको अध्यक्षले गर्नेछ, र निजको अनुपस्थितिमा समितिको वरिष्ठ वा जेष्ठ सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।
- (३) निर्देशक समितिको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको ५० प्रतिशतभन्दा बढी सदस्यहरु उपस्थित भएमा निर्देशक समितिको बैठकको लागि

गणपुरक संख्या पुगको मानिनेछ ।

- (४) निर्देशक समितिको बैठकको निर्णय सामान्यतया सहमतिको आधारमा हुनेछ तर सहमति हुन नसकेमा बहुमतका आधारमा हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।
 - (५) निर्देशक समितिले आवश्यक देखेमा फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी कुनै विज्ञ वा विशेषज्ञलाई निर्देशक समितिको बैठकमा पर्यवेक्षकको रूपमा भाग लिन आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।
 - (६) निर्देशक समितिको निर्णय सदस्य-सचिवद्वारा प्रमाणित गरिनेछ ।
 - (७) निर्देशक समितिको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि निर्देशक समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ
६. सरसफाई, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिको व्यवस्था :
- (१) नगरको दैनिक फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य सुचारु एवं सुव्यवस्थित ढंगले सञ्चालन गर्न, रेखदेख तथा प्रबन्ध गर्न, निर्देशक समितिका निर्देशनहरूलाई कार्यान्वयन गर्न र विभिन्न निर्णयहरू गर्न तथा निर्णयहरू नगर कार्यपालिकाबाट अनुमोदन गराउनका लागि उप-महानगरपालिकामा देहाय अनुसारको समितिको व्यवस्था गरिएको छ ।
 - (क) घोराही उप-महानगर कार्यपालिका (कार्य सम्पादन) नियमावली, २०७४ को नियम १५ को उप नियम (२) बमोजिमको सरसफाई, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिमा रहने संयोजक नगर प्रमुखले तोके बमोजिम र सदस्यहरू नगर कार्यपालिकाले निर्णय गरे बमोजिम रहने छन् । अर्थात्, सरसफाई, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिले नै यस कार्यविधिमा उल्लेखित कार्यहरू सम्पादन एवं कार्यान्वयन गर्नेछ ।
 - (१) संयोजक- नगर प्रमुखले तोके बमोजिम : १ जना

- (२) सदस्यहरु- नगर कार्यपालिकाले निर्णय गरे बमोजिम : ४ जना
- (३) सदस्य-सचिव- शाखा प्रमुख : १ जना
- (२) समितिको बैठक सामान्यतया १ महिनामा एकपटक बस्नेछ । बैठक संयोजकको आदेशले सदस्य-सचिवले बोलाउने छ । आवश्यकता महसुस भएमा समितिको बैठक जुनसुकै समयमा पनि बोलाउन सकिनेछ ।
- (३) समितिको बैठकमा विशिष्ट उपस्थितिको रूपमा नगर प्रमुख, नगर उप-प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बोलाउन सक्नेछ भने आमन्त्रितको रूपमा महाशाखा प्रमुख, कार्यपालिका सदस्य र सरसफाई, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी विज्ञ एवं अन्य सरोकारवालालाई आवश्यकतानुसार बोलाउन सक्नेछ ।
- (४) समितिको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको कम्तिमा ५० प्रतिशत सदस्य उपस्थित भएमा बैठकको गणपुरक संख्या पुगेको मानिने छ । तर, यस कार्यविधि बमोजिम कसुर ठहरिने कार्य गर्नेलाई कानून बमोजिम फिल्ड वा कार्यालयमा तत्काल कारबाही गर्नुपर्ने परिस्थितिको सिर्जना भएमा नगर प्रमुख, नगर उप-प्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, यस समितिको जुनसुकै सदस्य र वडा अध्यक्षले यस कार्यविधिमा व्यवस्था भए बमोजिमको कारबाही गर्न सक्नेछ । साथै, फोहरमैला सम्बन्धी कसुर गरेको पाइएमा नगरस्तरीय सरसफाई अनुगमन उप-समितिहरुको संयोजकले तत्काल नियमानुसार कारबाही गरी यस समितिलाई लिखित रूपमा जानकारी गराउनुपर्ने छ । तर, उपर्युक्त कारबाहीको निर्णयलाई अर्को नियमित बैठकबाट अनुमोदन गराउनुपर्ने छ ।
- (५) बैठकको निर्णय समिति (वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति) को सदस्य-सचिवले प्रमाणित गर्नेछ ।

७. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :
- (क) फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि आवधिक तथा वार्षिक योजनाहरु तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन मूल्यांकन र समीक्षा गर्ने ।
 - (ख) फोहरमैला व्यवस्थापन तथा पूर्ण सरसफाई कार्यका लागि अभियान, चेतनामूलक कार्यक्रम तर्जुमा आदि कार्यहरु गर्ने ।
 - (ग) वातावरण संरक्षण ऐन र नियमले दिएका अधिकार प्रयोग गरी आवश्यक कार्य गर्ने ।
 - (घ) घोराही उप-महानगरपालिकालाई पूर्ण सरसफाई उन्मुख क्षेत्र बनाउन वडास्तर र नगरस्तरबाट आवश्यक बजेटको व्यवस्थापन गर्न पहल गर्ने ।
 - (ङ) फोहरलाई स्रोतमै बर्गीकरण गर्ने व्यवस्था मिलाउन आवश्यक पहल गर्ने ।
 - (च) बर्गीकृत फोहर मध्ये अर्ग्यानिक फोहरबाट कम्पोष्ट मल, प्लाष्टिकजन्य फोहरबाट हस्तकलाका सामग्री तथा अन्य प्रकृतिका फोहरलाई तीन आर (3R= Reduse, Reuse & Recycle) को अवधारणा अनुसार व्यवस्थापन गर्ने ।
 - (छ) फोहर व्यवस्थापनमा क्रमशः स्यानिटरी ल्याण्डफिलको अवधारणा अनुसार कार्य गर्ने ।
 - (ज) ल्याण्डफिल साइट निश्चित समयपछि भरिने हुँदा भरिएका साइटहरुलाई पार्क, उद्यान, गार्डेन आदिका रुपमा विकास गर्ने तथा बैकल्पिक ल्याण्डफिल साइटहरुको खोजी गरी तिनीहरुको सम्भावनाको अध्ययन गर्ने ।
 - (झ) फोहर व्यवस्थापनमा गैरसरकारी संस्थाहरु, निजी क्षेत्र र समुदायहरुको संलग्नता बढाउन आवश्यक नीति तय गर्ने ।
 - (ञ) ल्याण्डफिल साइटको प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दाको लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्न स्रोतहरुको व्यवस्थापन गर्ने ।

- (ट) फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने स्रोत, साधन र जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने ।
- (ठ) फोहरमैला व्यवस्थापन तथा सरसफाइमा लगाइएको शुल्कको समीक्षा गर्दै समयोचित पुनरावलोकन गर्ने ।
- (ड) ल्याण्डफिल साइटलाई प्रदूषण शून्य बनाउन प्रयास गर्दै त्यसका नकारात्मक प्रभावहरूलाई न्यूनीकरण गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।
- (ढ) जैविक फोहरबाट उर्जा, बायो ग्याँस, कम्पोस्ट मल बनाउने तथा प्लास्टिक, धातु आदिलाई पुनः प्रयोग गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।
- (ण) फोहरमैला व्यवस्थापन तथा सरसफाइमा प्रचलित ऐन कानून तथा निर्देशिकाले तोकेको मापदण्ड पालना नगर्ने उपर आवश्यक कारबाहीका लागि निर्देशन गर्ने ।
- (त) फोहरमैला व्यवस्थापनमा प्रभावकारिता ल्याउन वडास्तर र टोल स्तरको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समिति गठन गरी पूर्ण सरसफाइको क्रियाकलापहरू बढाउने ।
- (थ) फोहर संकलन र व्यवस्थापन सेवा क्षेत्र विस्तार तथा सेवा प्रवाहमा सुधारका लागि आवश्यक कार्य गर्ने ।
- (द) फोहरबाट जनस्वास्थ्यमा पर्न सक्ने नकारात्मक असर न्यूनीकरणका लागि उपायहरूको खोजी गरी आवश्यक स्रोत व्यवस्थापन गर्ने ।
- (ध) फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी काम गर्ने विभिन्न राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्थाहरूसँग समन्वय कायम गर्ने ।
- (न) फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी काम गर्ने जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्न वडातहसँग समन्वय गर्ने ।
- (प) ऐन, नियम र कार्यविधिको दृष्टिकोणले कसुर गरेको ठहरेमा सजाय तथा जरिवाना गर्ने ।
- (फ) सरसफाई तथा फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी नियमन गर्ने ।

- (ब) सरसफाई, वातावरणीय स्वच्छता र विपद् तथा उद्धार जस्ता कार्यहरूमा उल्लेखनीय कार्य गर्ने व्यक्ति, संघसंस्था र टोल विकास संस्थाहरूलाई सम्मान, प्रोत्साहन र पुरस्कृत गर्ने ।
- (भ) फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि सेवा शुल्क निर्धारण गर्ने मापदण्ड स्वीकृत गर्ने,
- (म) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बाट प्रदत्त वातावरणसँग सम्बन्धित अधिकारहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने ।
८. नगरस्तरीय सरसफाई अनुगमन उप-समिति सम्बन्धी व्यवस्था :
- (१) नगरमा तल्लो तहसम्मको सरसफाई तथा फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यलाई सहज ढंगले सम्पादन गर्न, नगरका विभिन्न निकाय तथा क्षेत्रहरूमा सरसफाई तथा फोहरमैला व्यवस्थापनको अवस्थाको अनुगमन गरी ती निकायलाई प्रभावकारी रूपले पूर्ण सरसफाई उन्मुख क्षेत्र बनाउन नगरस्तरीय सरसफाई अनुगमन उप-समितिहरू देहाय बमोजिम गठन गरिएको छ ।
- (क) विद्यालय सरसफाई अनुगमन उप-समिति,
- (ख) होटल व्यवसाय सरसफाई अनुगमन उप-समिति,
- (ग) फुटपाथ पसल, ग्यारेज सरसफाई अनुगमन उप-समिति,
- (घ) सरकारी कार्यालय सरसफाई अनुगमन उप-समिति,
- (ङ) धार्मिक स्थल ता मठमन्दिर सरसफाई अनुगमन उप-समिति,
- (च) सार्वजनिक स्थल सरसफाई अनुगमन उप-समिति,
- (छ) खोलानाला, सडक सरसफाई अनुगमन उप-समिति,
- (ज) अस्पताल, पोलिक्लिनिक सरसफाई अनुगमन उप-समिति,
- (झ) पोल्ट्रीफर्म, वधशाला सरसफाई अनुगमन उप-समिति,
९. उप-समितिका काम, कर्तव्य र अधिकारहरू :
- (क) आ-आफ्नो कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका व्यवसाय, क्षेत्र तथा निकायहरूमा सरसफाईको अवस्थाको आकस्मिक अनुगमन महिना २ पटक

अनिवार्य रूपमा गर्ने ।

- (ख) पूर्ण सरसफाई (५+२) का सूचकहरूको अनुगमन गर्नुका साथै सो सम्बन्धी सचेतना दिने ।
- (ग) उप-समितिले सरसफाई अनुगमन गरेको ब्यबसाय वा निकायमा नगरको नीति विपरित फोहरमैला गरेको देखिएमा तत्कालै कारबाहीका लागि सिफारिस गर्ने ।
- (घ) उप-समितिहरूको बैठक महिनामा २ पटक अनिवार्य रूपमा बस्नुपर्ने छ ।

१०. अधिकार प्रत्यायोजन :

- (१) नीतिगत विषयमा निर्णय गर्नुपर्ने बाहेक निर्देशक समितिले आफूलाई प्राप्त अधिकारहरूमध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार अध्यक्ष वा सदस्यलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
- (२) समितिले आफूलाई प्राप्त अधिकारहरू मध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार समितिको संयोजक वा सदस्यलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
- (३) संयोजकले आफूलाई प्राप्त अधिकारहरू मध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार सदस्य वा शाखा प्रमुखलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद- ३

विशेष सरसफाई क्षेत्र र कर्तव्य :

११. विशेष सरसफाई क्षेत्र तोक्न सक्ने :

- (क) नगरको सौन्दर्यलाई बचाई नगरको इज्जत, प्रतिष्ठा वृद्धिका लागि नगरको मुख्य भाग, सार्वजनिक, ऐतिहासिक, धार्मिक स्थल तथा मठ-मन्दिर एवं विद्यालय आदिको प्राकृतिक सौन्दर्य क्षेत्रलाई चार किल्ला तोक्यो घोराली उप-महानगरपालिकाले विशेष सरसफाई क्षेत्र घोषणा गर्न सक्नेछ ।

- (ख) “एक घर दुई वटा बहुवर्षीय विरुवा, एक टोल एक जातका फलफूलका रुख वा औषधिजन्य वनस्पति” अभियान घोराही उप-महानगरपालिकाले लागु गर्न सक्नेछ ।
- (ग) विशेष सरसफाई क्षेत्र घोषणा भएको महत्व एवं संवेदनशीलतालाई ध्यानमा राखी, घोराही उप-महानगरपालिकाले त्यस्तो स्थानमा कुनै पनि किसिमको फोहरमैला फाल्न, थुपार्न वा अनुसूची-१ बमोजिमको कुनै कार्य गर्न गराउन निषेध गर्न सक्नेछ ।
- (घ) कुनै टोल विकास संस्था, वडा समिति वा सामाजिक संघसंस्थाबाट विशेष सरसफाई क्षेत्र तोक्न अनुरोध भई आएमा घोराही उप-महानगरपालिकाले विशेष सरसफाई क्षेत्र तोक्न सक्नेछ ।
- (ङ) घोराही उप-महानगरपालिकाले आफ्नो कार्य क्षेत्रभित्र प्लाष्टिक भोलालाई प्रतिबन्ध गर्न सक्नेछ ।
१२. यस कार्यविधिको पालना गर्नु सबैको कर्तव्य हुने :
- (१) यस नगरमा स्थायी वा अस्थायी रूपले बसोबास गर्ने, अध्ययन, औषधि उपचार, पर्यटन, धार्मिक गतिविधि, सभा-समारोह, मनोरञ्जन तथा व्यवसायिक रूपले आवात-जावत गर्ने आदि सबैले फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी देहाय बमोजिमका कार्य अनिवार्य गर्नु पर्नेछ ।
- (२) जथाभावी फोहोरमैला फाल्न वा विर्सजन गर्न नपाइने : उद्योग, व्यापार-व्यवसाय, आवाशीय भवन वा नयाँ भवन निर्माण गर्दा, अर्थात् फोहर उत्पादन हुने भनी परिभाषित स्रोतहरूबाट निस्कने फोहोरलाई सार्वजनिक स्थल, सडक किनारा पेटी, सडक, नाला, खाली स्थान, खोलानाला, आफ्नो घर परिसर, कुनाकाप्चा आदि स्थलमा फाल्न, राख्न वा थुपार्न पाइने छैन । आ-आफ्ना घर-पसलमा कुहिने फोहोरलाई एउटा हरियो डष्टवीन (टोकरी) मा, नकुहिने प्रकृतिका प्लाष्टिकजन्य फोहोर (पुनः प्रयोग हुने) निलो डष्टवीनमा, शिशाजन्य फोहोरलाई पहेंलो डस्टवीनमा तथा अस्पतालबाट दबाई (औषधि)

मिश्रित फोहोरलाई रातो डष्टवीनमा राखी घोराही उप-महानगरपालिकाको सरसफाई कर्मचारी वा साधन आएपछि जिम्मा लगाउनु पर्नेछ ।

- (३) सरसफाईकर्मीहरुले टोल, सडक सफाई गरी गैसकेपछि कुनै पनि किसिमको फोहोर, घर-पसल बाहिर सार्वजनिक स्थानमा राख्न फ्याकन र थुपार्न पाइने छैन ।
- (४) कसैले पनि कुनै पनि वखत कुनै पनि प्रकारका फोहोर सडक वा सार्वजनिक स्थलमा राख्न, फ्याकन र थुपार्न पाइने छैन ।
- (५) तोकिएको स्थान बाहेक सडक वा अन्य सार्वजनिक स्थानमा वा सटर बाहिर पसल राखी कुनै पनि किसिमको व्यवसाय गर्न पाइने छैन ।
- (६) सडक वा अन्य सार्वजनिक स्थानमा सडेगलेका फलफूल, तरकारी, हाडखोर वा अन्य कुनै पनि चिज वस्तु फाल्न थुपार्न पाइने छैन ।
- (७) सेफ्टी ट्यांकी वा शौचालयबाट निस्कने फोहोर जथाभावी बाहिर वा ढलमा निस्कासन गर्न पाइने छैन ।
- (८) हानिकारक, रासायनिक, जैविक वा अजैविक फोहरमैला प्रशोधन गरी सामान्य फोहरमैला सरह भएपछि मात्र त्यसको अन्तिम निष्काशनको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
- (९) अस्पताल, नर्सिङहोम, निजी क्लिनिक वा डिस्पेन्सरीबाट निस्कने संक्रामक र खतराजन्य फोहोर रातो डष्टवीनमा राख्नुपर्ने छ । यस्ता फोहोर सार्वजनिक ठाउँमा फाल्न वा निस्काशन गर्न पाइने छैन । त्यस्ता फोहोरलाई सुरक्षित तवरले ब्यबस्थापन गर्नु पर्नेछ । स्वास्थ्य केन्द्रका संक्रामक फोहोरहरु अन्य फोहोरहरूसँग कदापी मिसावट गर्न पाइने छैन ।
- (१०) औद्योगिक प्रतिष्ठान, उद्योगबाट निस्केका फोहोरमैला जथाभावी फाल्न, राख्न वा निस्काशन गर्न पाइने छैन । उद्योग खोल्दाको

बखतको शर्त एवं वातावरण संरक्षण सम्बन्धी ऐन, नियम, कार्यविधिमा व्यवस्था भए बमोजिम त्यस्ता फोहोरमैलालाई उचित व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ ।

- (११) उद्योग, पसल, घर, सार्वजनिक प्रतिष्ठान, सरकारी, गैरसरकारी संस्था तथा निकाय, विद्यालयहरूले अनिवार्य रूपमा डस्टबीन वा कम्पोस्टबिन राख्नुपर्ने छ ।
- (१२) घोराही उप-महानगरपालिकाले संकलन भएको फोहोरलाई व्यवस्थित रूपले तह लगाई नगरको सौन्दर्य, वातावरणीय स्वच्छता र सार्वजनिक स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले सामान्य र उपर्युक्त ठहरिएको एक वा एक भन्दा बढी स्थानमा कम्पोस्ट चेम्बर, फोहोरमैला स्थानान्तरण केन्द्र र अन्तिम निस्काशन स्थल (Land Fill Site) को व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
- (१३) घोराही उप-महानगरपालिकाले फोहोरमैलालाई स्रोतमा नै कुहिने र नकुहिने गरी छुट्याउने आदेश दिई बाँकी प्लाष्टिक, शिशाजन्य र स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहोरलाई सोही अनुरूप संकलन गरी त्यसलाई व्यवस्थित गर्नेछ तथा कुहिने फोहोरलाई स्रोतमा नै कम गर्न “एक कम्पोस्टबिनको” नीति लागु गर्न सक्नेछ ।
- (१४) घोराही उप-महानगरपालिकाले संकलन गरेको फोहोरमैला तोकिएको स्थानान्तरण केन्द्रमा जम्मा गरी छुट्याई त्यसको अन्तिम निस्काशनको समुचित व्यवस्था गर्ने छ ।
- (१५) घोराही उप-महानगरपालिकाले निजी र सार्वजनिक फोहोरमैलाको कारणबाट मानव वा पशुपंक्षी, बोटविरुवा वा अन्य तवरले प्राकृतिक सन्तुलनमा प्रतिकूल प्रभाव पर्ने गरी वा पारेमा वा पर्ने भएमा प्रदूषणको निवारणका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्नेछ ।
- (१६) घोराही उप-महानगरपालिकाले सार्वजनिक स्वास्थ्यलाई ध्यानमा राखी निजी वा सार्वजनिक क्षेत्रमा हानिकारक फोहोरमैला राख्नु,

फाल्गुन, गाड्गुन, पोल्गुन वा कुनै किसिमको संचय, निस्काशन वा नष्ट गर्न निषेध गर्न सक्नेछ ।

- (१७) घोराही उप-महानगरपालिकाको क्षेत्रमा फोहोरमैला व्यवस्थापन वा नियन्त्रण गर्ने कार्यको दैनिक रुपमा निरीक्षण गर्न वा आवश्यकता अनुरूप जिम्मेवारी दिन सक्नेछ । यस कार्यमा सहयोग गर्नु सबैको कर्तव्य हुनेछ ।
- (१८) घोराही उप-महानगरपालिकाले उपलब्ध गराएका सडक प्रयोग र फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा ढल निर्माण आदिका लागि सेवा उपयोग गरे वापत लिने सेवा शुल्क तिर्नु सबैको कर्तव्य हुनेछ ।
- (१९) घोराही उप-महानगरपालिकाले पुनः प्रयोग गर्न सक्ने मालसामान संकलन गर्न, संकलनकर्तालाई प्रोत्साहित गर्न सक्नेछ ।
- (२०) वातावरण तथा सरसफाइलाई प्रतिकूल पार्ने गरी अनुसूची-१ बमोजिमका उद्योग, व्यापार, व्यवशाय गर्न रोक लगाउन सकिनेछ ।
- (२१) सार्वजनिक स्थल, सडक, नाला र भवनलाई असर गर्ने गरी निर्माण सामग्री, यातायातका साधन आदि राख्न पाइने छैन ।
- (२२) ल्याण्डफिल साइट घोराही उप-महानगरपालिकाको अधिनमा व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ ।
- (२३) सडक, बजार क्षेत्र, सभासम्मेलन हुने स्थानमा पशुपंक्षी, चौपाया राख्ने, चराउने, बाँध्ने कार्य गर्न पाइने छैन ।
- (२४) घोराही उप-महानगरपालिकाले समुदायमा आधारित फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यलाई प्राथमिकता दिनेछ ।
- (२५) नदीजन्य पदार्थ तथा प्राकृतिक सम्पदाको उत्खनन तथा बेचबिखनको लागि घोराही उप-महानगरपालिकाले मापदण्ड बनाई तोक्नेछ ।
- (२६) पशु वध गर्ने तथा बिक्री गर्ने, सुँगुरपालन, वंगुरपालन, कुखुरापालन गर्ने स्थान घोराही उप-महानगरपालिकाले तोक्न सक्नेछ ।
- (२७) धुम्रपान, सूती, पुकार, गुट्टा, पान, घरेलु मदिराजन्य वस्तुलाई

घोराही उप-महानगरपालिकाले स्थान तोकी प्रतिबन्ध लगाउन सक्नेछ ।

- (२८) खाद्य तथा अखाद्य वा औषधिजन्य म्याद गुज्रेका कुनै पनि वस्तु बेचबिखन गर्न पाइने छैन ।
- (२९) धुँवा, धुलो, ध्वनि प्रदूषण गर्ने कुनै संस्था, कलकारखाना, उद्योगलाई तोकिएको स्थान बाहेक अन्य स्थानमा स्थापना गर्न अनुमति दिइने छैन ।
- (३०) फोहोरमैला उठाउने कार्यतालिका अनुसार कुहिने/नकुहिने फोहोरलाई पालो तोकी तोकिएको बारमा (दिनमा) मात्र उठाउने छ । सड्ने र नसड्ने फोहोर अलग-अलग बारमा (दिनमा) उठाउने छ ।
- (३१) फोहोर उत्पादन गर्ने संस्था/व्यक्ति/फर्म/निकायले दैनिक उत्पादित फोहोर दैनिक/साप्ताहिक/पाक्षिक/मासिक रुपमा कहिले उठाउने हो त्यसको जानकारी घोराही उप-महानगरपालिकालाई अनिवार्य दिनु पर्नेछ । उल्लेखित विवरणसहितको स्टीकर सम्बन्धित संस्था/व्यक्ति/फर्म/निकायको घर वा भवनको देखिने भित्तामा राखिनेछ ।
- (३२) तोकिएको कार्यतालिका अनुरूप समयमा फोहोर नल्याएमा सो फोहोर सार्वजनिक स्थानमा राख्न पाइने छैन । उक्त फोहोर सम्बन्धित व्यक्तिले सुरक्षित राखी अर्को दिनको पालोमा व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद- ४

व्यवसायीहरूले ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू :

१३. फोहोर उत्पादन गर्ने प्रकृतिका व्यवसाय सञ्चालन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने :
- (क) घोराही उप-महानगरपालिका क्षेत्रभित्र इजाजत लिएर व्यवसाय सञ्चालन गर्दा सार्वजनिक जनस्वास्थ्यमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने प्रकृतिका व्यवसाय जस्तै होटल, रेष्टुरा, मिठाई पसल, माछा-मासु विक्री

पसल, अस्पताल, स्वास्थ्य क्लिनिक, मोटर ग्यारेज, थोक विक्रेता आदि सञ्चालन गर्ने व्यक्तिले देहाय बमोजिमको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

- (१) व्यवसायको परिसर स्वच्छ र सफा राख्नु पर्नेछ ।
- (२) विक्री गर्ने बस्तु वा खानेकुरालाई राम्रोसँग छोपेर वा जालि भएको दरजमा बन्द गरी राख्नु पर्नेछ । अन्यथा, विक्री वितरणमा घोराही उप-महानगरपालिकाले बन्देज लगाउन सक्ने छ ।
- (३) काम गर्ने व्यक्तिको व्यक्तिगत सरसफाइमा विशेष ध्यान दिनुपर्ने छ । जस्तै: लुगा सफा हुनु पर्नेछ र हात खुट्टाको नड काटेको हुनु पर्नेछ ।
- (४) खाने बस्तु तयार गर्ने, पकाउने र भाँडा माभ्ने ठाउँ विक्री गर्ने वा खाने ठाउँ भन्दा कमिमा ५ मिटरको दूरीमा हुनु पर्नेछ ।
- (५) पसलको भुई, पकाउने ठाउँ सजिलोसँग सफा गर्न हुने र गर्न सकिने हुनु पर्दछ साथै पसलमा पर्याप्त मात्रामा पानीको नियमित आपूर्ति भएको हुनु पर्नेछ ।
- (६) पकाउने, खाना ल्याउने (वेटर), प्याक गर्ने, तौलने व्यक्तिलाई एप्रोन लगाउन घोराही उप-महानगरपालिकाले क्रमशः अनिवार्य गर्न सक्नेछ ।
- (७) खाने, पकाउने र पसलमा प्रयोग हुने औजार तथा भाडाकुँडा सफा गरी सकेपछि त्यसलाई पोटास पानीमा पखालेर सफा कपडाले पुछेर मात्र पुनः प्रयोगमा ल्याउनु पर्नेछ ।
- (८) खाने ठाउँको टेवल सफा गर्दा एन्टिसेप्टिक औषधिको प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।
- (९) काम गर्ने व्यक्तिहरुको हरेक ६/६ महिनामा स्वास्थ्य परीक्षण गराउनु पर्नेछ । घातक सरुवा रोग लागेको व्यक्तिलाई काममा लगाउन पाइने छैन ।

- (१०) वासी, सडेगलेका तथा भिंंगा भन्केको खानेकुरा, स्वास्थ्यका लागि हानीकारक भनी प्रमाणित रड, रसायन वा अन्य कुनै अखाद्य वस्तु प्रयोग गरिएको खानेकुरा, वासी सडेगलेका, भिंंगा भन्केका माछा मासु, रोग लागि मरेका पशुपन्छीको मासु वा वासी मासु बेचन पाइनेछैन ।
- (११) पानी सफा, शुद्ध र सुरक्षित हुनुपर्ने छ ।
- (१२) पसल अगाडिको नालामा नियमित रुपमा सफा गर्नुका साथै फिनेल वा फिटनासक औषधि छर्किनुपर्ने छ ।
- (१३) पसल र कोठाहरु पर्याप्त मात्रामा हावा र प्रकाश छिर्ने गरी बनाइएको हुनुपर्ने छ ।
- (१४) पसलको भुईँ सिमेण्ट प्लाष्टर हुनुका साथै पसलमा पर्याप्त मात्रामा पानीको नियमित आपूर्ति भएको हुनुपर्ने छ ।
- (१५) पसलमा व्यवस्थित शौचालयको प्रबन्ध भएको हुनुपर्ने छ ।
- (१६) पसलमा विक्री गरिने बस्तुहरुको मूल्य सूची, घोराही उप-महानगरपालिकाबाट प्राप्त इजाजतपत्र सबैले देख्ने ठाउँमा अनिवार्य रुपले राख्नुपर्ने छ ।
- (१७) पसलबाट निस्किएको फोहोरलाई व्यवस्थित गर्न डष्टवीन (टोकरी), कन्टेनरको व्यवस्था गर्नुपर्नेछ । जथाभावी फोहोर फाल्न पाइने छैन ।
- (१८) कुहिने जातीको फोहोरलाई कम्पोष्टवीनमा राखी कम्पोष्टिड गर्ने व्यवस्था व्यवसायी आफैले मिलाउनु पर्नेछ ।
- (१९) होटल पसल अगाडि वा सडक किनारामा चुलो बाल्न, सेकुवा आदि पोल्न र सडकतिरको भागमा पाली गाँस्न पाइनेछैन ।
- (२०) उपभोक्ता संरक्षण ऐन नियमको उलंघन नहुने गरी उद्योग ब्यापार व्यवसाय गर्नुपर्नेछ ।
- (ख) एकै प्रकृतिका व्यवसायलाई एउटै क्षेत्रमा सञ्चालन गर्दा फोहोर

मैला व्यवस्थापन कार्यमा सरलता आउने हुँदा फोहर बढी मात्रामा उत्पादन हुने व्यवसायहरु जस्तै: तरकारी पसल, माछा, मासु पसल, कपाल काट्ने शैलुन, जस्ता व्यवसायहरु घोराही उप-महानगरपालिकाले निश्चित क्षेत्रमा मात्र व्यवसाय गर्न पाउने गरी क्षेत्र निर्धारण गर्न सक्ने वा घोराही उप-महानगरपालिकाको निश्चित क्षेत्रमा कुनै व्यवसाय सञ्चालन गर्न निषेध गर्न सक्नेछ ।

- (ग) पशु बध गर्दा घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकेको स्थानमा बध गरी सकेपछि त्यसबाट निस्किएको फोहर मैला घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकेको स्थानमा लगी जम्मा वा अन्तिम नष्ट गर्नु पर्नेछ । यो सुविधा उपलब्ध गराए वापत घोराही उप-महानगरपालिकाले सरसफाई सेवा शुल्क लगाउन सक्नेछ ।
- (घ) नगरको मुख्य क्षेत्र वा मन्दिर वा सामुदायिक विद्यालय वा क्याम्पस वा अस्पताल वा सरकारी भवन वा सार्वजनिक शौचालय आदिको १०० मिटर वरपर माछा, मासु काटमार वा विक्री वितरण गर्न पाइनेछैन ।

परिच्छेद- ५

फोहरमैला उत्पादन, पृथकीकरण, निष्काशन, व्यवस्थापन र न्यूनीकरण :

१४. फोहरमैला कम उत्पादन गर्ने :

- (१) कुनै व्यक्ति, संस्था वा निकायले कुनै कार्य, कारोबार गर्दा उत्पन्न हुने फोहरमैला यथाशक्य कम गर्नु पर्नेछ ।
- (२) आफ्नो क्षेत्रभित्र विसर्जन हुनसक्ने फोहरमैलाको विसर्जन वा पुनः प्रयोगको व्यवस्था मिलाई बाँकी फोहरमैला मात्र निष्काशन गरी फोहरमैलाको परिमाणलाई घटाउनु प्रत्येक व्यक्ति, संस्था वा निकायको कर्तव्य हुनेछ ।

स्पष्टिकरण: “आफ्नो क्षेत्र” भन्नाले निजी घर कम्पाउण्ड, औद्योगिक

क्षेत्रको परिसर, अस्पताल वा स्वास्थ्य संस्थाको परिसर, औद्योगिक प्रतिष्ठानको परिसर लगायत फोहरमैला उत्पादन गर्ने व्यक्ति, संस्था वा निकायको परिसरलाई सम्झनु पर्छ ।

१५. फोहरमैलाको पृथकीकरण :

- (१) घोराही उप-महानगरपालिकाले फोहरमैलालाई घरेलु फोहरमैला अन्तर्गत जैविक (कुहिने) र अजैविक (नकुहिने), औद्योगिक फोहरमैला, रासायनिक फोहरमैला, स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला वा हानिकारक फोहरमैला, सिंसाजन्य फोहरमैला, आदिमा वर्गीकरण गरी स्रोतमै छुट्याउनुपर्ने गरी तोकिएको छ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकिए अनुसार फोहरमैलालाई स्रोत मै छुट्याई संकलन केन्द्रसम्म पुऱ्याउने दायित्व त्यस्तो फोहरमैला उत्पादन गर्ने व्यक्ति, संस्था वा निकायको हुनेछ र यसको लागि उप-महानगरपालिकामा भएको प्रविधि, मालसामान, उपकरण, कण्टेनर आदि उपलब्ध गराउन समन्वय गरेमा लाग्ने शुल्क लिई सहयोग गर्न सक्नेछ ।

१६. फोहरमैलाको निष्काशन :

- (१) फोहरमैला निष्काशनको समय, स्थान र तरीका उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडाले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
- (२) हानिकारक फोहरमैला वा रासायनिक फोहरमैला उत्पादन गर्ने व्यक्ति, संस्था वा निकायले त्यस्तो फोहरमैला तोकिए बमोजिम व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ ।
- (३) हानिकारक फोहरमैला वा रासायनिक फोहरमैला संकलन केन्द्र वा स्थानान्तरण केन्द्रमा निष्काशन गरी पुनः प्रयोगमा आउने फोहरमैलामा मिसाउन पाइनेछैन ।

१७. फोहरमैला व्यवस्थापन गर्ने दायित्व :

- (१) यस कार्यविधि बमोजिम फोहरमैला व्यवस्थापन गर्ने गराउने दायित्व

घोराही उप-महानगरपालिकाको हुनेछ ।

- (२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि हानिकारक फोहरमैला, स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला, रासायनिक फोहरमैला वा औद्योगिक फोहरमैला प्रशोधन र व्यवस्थापन गर्ने दायित्व निर्धारित मापदण्डको अधीनमा रही त्यस्तो फोहरमैला उत्पादन गर्ने व्यक्ति वा निकायको हुनेछ ।
- (३) कुनै उद्योग वा स्वास्थ्य संस्थाले हानिकारक फोहरमैला, स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला, रासायनिक फोहरमैला तथा औद्योगिक फोहरमैला प्रशोधन गरी बाँकी रहेको फोहरमैला तथा अन्य फोहरमैलाको व्यवस्थापन गरिदिन घोराही उप-महानगरपालिकालाई अनुरोध गरेमा वा घोराही उप-महानगरपालिकाले निर्माण गरेको फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल प्रयोग गर्न माग गरेमा घोराही उप-महानगरपालिकाले निर्धारण गरेबमोजिमको सेवा शुल्क लिई फोहरमैलाको व्यवस्थापन गरिदिन वा फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल प्रयोग गर्न दिन सक्नेछ ।

१८. फोहरमैला उत्पादन, संकलन, न्यूनीकरण तथा निष्काशन सम्बन्धी व्यवस्था:

- (१) फोहरमैलाको प्रबन्ध गर्ने जिम्मेवारी घोराही उप-महानगरपालिकाको हुने : फोहरमैलाको व्यवस्थापन गर्न स्थानान्तरण केन्द्र (ट्रान्सफर स्टेशन), ल्याण्डफिल साइट, प्रशोधन प्लाण्ट, कम्पोस्ट प्लाण्ट, बायो ग्याँस प्लाण्टलगायत फोहरमैलाको संकलन, अन्तिम बिसर्जन तथा प्रशोधनका लागि आवश्यक पर्ने पूर्वाधार तथा संरचनाको निर्माण तथा सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी घोराही उप-महानगरपालिकाको हुनेछ ।
- (२) फोहरमैलाको निष्काशन :
 - (क) फोहरमैला निष्काशनको समय, स्थान र तरीका घोराही उप-महानगरपालिकाले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

- (ख) हानिकारक फोहरमैला वा रासायनिक फोहोरमैला उत्पादन गर्ने व्यक्ति, संस्था वा निकायले त्यस्तो फोहरमैला तोकिए बमोजिम व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।
- (३) फोहरमैलाको न्यूनीकरण, पुनः प्रयोग तथा पुनः चक्रीय प्रयोग : घोराही उप-महानगरपालिकाले फोहरमैला न्यूनीकरण, पुनः प्रयोग तथा पुनः चक्रीय प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्न आवश्यक कार्य गर्नेछ र यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक निर्देशिका बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद- ६

स्वास्थ्य संस्थाजन्य, रासायनिक र प्लाष्टिकजन्य फोहरमैलाको व्यवस्थापन :

१९. स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैलाको निष्काशन तथा व्यवस्थापन :

- (१) स्वास्थ्य संस्था स्थापना गर्नको लागि प्रचलित कानून बमोजिम अनुमति दिने निकायले त्यस्तो स्वास्थ्य संस्था स्थापना तथा सञ्चालनको लागि अनुमति दिनु पूर्व फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी उपयुक्त व्यवस्था गरे वा नगरेको एकिन गरी उपयुक्त व्यवस्था गरेको भएमा मात्र अनुमति दिनु पर्नेछ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम अनुमति दिंदा स्वास्थ्य संस्थाले फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धमा पालन गर्नुपर्ने विशेष शर्त वा कायम गर्नुपर्ने मापदण्ड समेत तोकिदिन सक्नेछ ।
- (३) स्वास्थ्य संस्थाले आफूले उत्पादन तथा निष्काशन गरेको स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैलालाई स्रोतमै पृथकीकरण गरी प्रशोधन तथा व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।
- (४) स्वास्थ्य संस्थाजन्य हानिकारक फोहरमैलाको निर्मलीकरण, प्रशोधन र व्यवस्थापन गर्दा अपनाइने विधि, प्रविधि र व्यवस्थापन स्थलको सम्बन्धमा घोराही उप-महानगरपालिकाबाट स्वीकृति लिनु

पर्नेछ। घोराही उप-महानगरपालिकाले यसरी स्वीकृति दिंदा स्वीकृतिको लागि पेश गरिएको विधि, प्रविधि र व्यवस्थापन स्थल घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकेको मापदण्ड अनुकूल भए नभएको एकिन गरी स्वीकृति दिनु पर्नेछ।

- (५) उपनियम (४) बमोजिम स्वीकृति प्राप्त स्वास्थ्य संस्थाले स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैलाको प्रशोधन, निर्मलीकरण एवं व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य आफैले गर्नुपर्नेछ।
- (६) उपनियम (५) बमोजिम प्रशोधन, निर्मलीकरण एवं व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य आफैले गर्न नसक्ने भएमा स्वास्थ्य संस्थाले प्रशोधन, निर्मलीकरण एवं व्यवस्थापन गर्नको लागि घोराही उप-महानगरपालिकालाई अनुरोध गर्न सक्नेछ। यसरी अनुरोध गरेमा सोको प्रशोधन, निर्मलीकरण एवं व्यवस्थापन घोराही उप-महानगरपालिकाले आफैले वा आफ्नो समन्वयमा गर्न सक्नेछ।
- (७) स्वास्थ्य संस्थाबाट उत्पादन तथा निष्काशन हुने सामान्य प्रकृतिका फोहरमैला तथा स्वास्थ्य संस्थाजन्य हानिकारक फोहरमैलालाई प्रशोधन तथा निर्मलीकरण गरेपश्चात उक्त फोहरमैलालाई घोराही उप-महानगरपालिकाले सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थसँग सेवा शुल्क लिई विसर्जन गर्ने व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ।
- (८) स्वास्थ्य संस्थाजन्य सङ्क्रमित फोहर पूर्णरूपमा निर्मलीकरण भए नभएको सम्बन्धमा मान्यता प्राप्त प्रयोगशालाबाट जाँच गराई प्रमाणित गराउनु पर्नेछ।
- (९) स्वास्थ्य संस्थाजन्य हानिकारक फोहरमैला उत्पादन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले त्यस्तो फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धमा प्रचलित वातावरणीय कानून र मापदण्डको पूर्णरूपमा पालना गर्नुपर्नेछ।
- (१०) उपनियम (४) बमोजिम स्वीकृति लिई स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला व्यवस्थापन गर्ने स्वास्थ्य संस्थाले स्वीकृत विधि, प्रविधि र स्थलको

प्रयोग गरी व्यवस्थापन गरे नगरेको अनुगमन घोराही उप-महानगरपालिकाले गर्नेछ ।

२०. रासायनिक विषादी सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) रासायनिक विषादीको आयात गर्दा तोकिए बमोजिमको मापदण्डको अधीनमा रही गर्नु पर्नेछ ।
- (२) समयावधि सकिएको रासायनिक विषादी तोकिएको मापदण्डको अधीनमा रही नष्ट गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थाको हुनेछ ।
- (३) घोराही उप-महानगरपालिकाले स्वीकृति दिंदा स्वीकृतिको लागि पेश गरिएको विधि र प्रविधि घोराही उपमहानगरपालिकाले उपनियम (२) बमोजिमको तोकिएको मापदण्ड अनुकूल भए नभएको एकिन गरी स्वीकृति दिनु पर्नेछ ।
- (४) घोराही उप-महानगरपालिकाले उपनियम (३) बमोजिम स्वीकृति लिने व्यक्ति, संस्था वा निकायले हानिकारक, रासायनिक, जैविक वा अजैविक फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न लिएको स्वीकृति बमोजिमको तरिका, मापदण्ड, विधि, प्रविधि र व्यवस्थापन स्थल अनुसार व्यवस्थापन गरे नगरेको अनुगमन गर्नेछ ।
- (५) प्रशोधन पश्चातको हानिकारक, रासायनिक, जैविक वा अजैविक फोहरमैला घोराही उप-महानगरपालिका मार्फत व्यवस्थापन गर्नुपर्ने भएमा फोहरमैला व्यवस्थापनको दायित्व भएको व्यक्ति, संस्था वा निकायले घोराही उप-महानगरपालिकालाई अनुरोध गर्न सक्नेछ, र त्यसरी अनुरोध भै आएमा घोराही उप-महानगरपालिकाले सेवा शुल्क लिई उक्त फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ ।
- (६) हानिकारक, रासायनिक, जैविक वा अजैविक फोहरमैलाको संकलन, भण्डारण तथा स्थानान्तरण गर्दा सुरक्षित विधि अवलम्बन गर्नु पर्नेछ ।

- (७) हानिकारक, रासायनिक, जैविक वा अजैविक फोहरमैला प्रशोधन गर्दा त्यस्तो फोहरमा रहेका हानिकारक तत्व नष्ट हुने गरी गर्नु पर्नेछ र सामान्य फोहरमैला सरह भएपछि मात्र त्यसको अन्तिम निष्काशन तथा बिसर्जनको व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
- (८) हानिकारक, रासायनिक, जैविक वा अजैविक फोहरमैला उत्पादन गर्ने व्यक्ति, संस्था वा निकायले त्यस्तो फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धमा नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको मापदण्ड र प्रचलित वातावरणीय कानूनको पूर्णरूपमा पालना गर्नु पर्नेछ ।
२९. प्लाष्टिक भोला तथा प्लाष्टिकजन्य वस्तुहरूको प्रयोग र त्यसको नियमन सम्बन्धी व्यवस्था :
- (क) सार्वजनिक स्वास्थ्य तथा वातावरणीय संरक्षणलाई ध्यानमा राखी तोकिएको मापदण्डभन्दा कम गुणस्तरको प्लाष्टिकको भोला, थैलो आदि बिक्री वितरण तथा प्रयोगमा रोक लगाइनेछ ।
- (ख) खाद्य पदार्थ तथा जुत्ता, लत्ताकपडा लगायतका वस्तुहरू साथै कम्पनीबाट प्याकिङ भई आएका प्लाष्टिक आदि जथाभावी फ्याँक्न, थुपार्न पाइने छैन ।
- (ग) माछा, मासु, विस्कुट, पाउरोटी, चाउमिन आदि वस्तुहरू कम गुणस्तरको प्लाष्टिकको भोला, थैला आदिमा पोको पारी वा वण्डल बाँधी वा प्याक गरी बिक्री वितरण वा प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- (घ) कुनै चिज वस्तु प्याकिङ भई आएका प्लाष्टिक, सूतीजन्य चुरोट, खैनी, गुट्खाका प्लाष्टिक विभिन्न खाद्य/अखाद्य वस्तु जस्तो: माछा-मासु आदि किन्दा प्रयोग भएका प्लाष्टिक गुणस्तरीय भए पनि प्रयोगकर्ताले सुरक्षित रूपमा भण्डारण गरी त्यसलाई अनिवार्य रूपले उचित व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ ।
- (ङ) पुनः प्रयोग गर्न नसकिने प्रकृतिका प्लाष्टिकलाई घोराही उप-महानगरपालिकाले पूर्ण रूपमा प्रतिबन्ध लगाउन सक्नेछ ।

- (च) प्लाष्टिकजन्य वस्तुहरु घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकिदिएको स्थानबाट मात्र पुनः चक्रणका लागि संकलन गरिनेछ। यसरी संकलन गर्दा घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकिदिएको शुल्क तिर्नुपर्ने व्यवस्था लागु गर्न सकिनेछ।
- (छ) कुनै पनि प्रकारका प्लाष्टिकजन्य वस्तुहरु अन्य फोहरमैलासँग मिसाई राख्न पाइने छैन। यसलाई छुट्टै पोका, भाँडा वा तोकिएको डष्टविनमा राखी घोराही उप-महानगरपालिकाबाट खटिने फोहरमैला संकलकलाई अन्य फोहरमैला भन्दा अलग गरी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।
- (ज) प्लाष्टिकका गिलास, चम्चा, प्लेट पूर्ण रूपले प्रतिबन्ध लगाइने छ।

परिच्छेद- ७

कुकुर, पशुपंक्षी तथा प्रदूषणको नियन्त्रण सम्बन्धी व्यवस्था :

२२. बहुला कुकुर नियन्त्रण :

- (क) नगरवासीले पालेका कुकुरलाई घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकिदिए बमोजिमको पेटीले अनिवार्य रूपले बाँध्नु पर्दछ।
- (ख) घोराही उप-महानगरपालिकाले पेटी नबाँधिएका कुकुरलाई अन्य सामुदायिक कुकुर सरह बन्ध्याकरण गर्न तथा अन्य नियन्त्रणका उपायहरु गर्न सक्नेछ।
- (ग) घर पालुवा कुकुरलाई दिइने रेविज विरुद्धका खोप तथा अन्य खोपहरु तथा ती कुकुरबाट सिर्जित फोहरको व्यवस्थापन घरधनी स्वयंले गर्नु पर्दछ। त्यस्ता फोहोर घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकेको ठाउँमा वा आफै व्यवस्थापन गर्नुपर्छ। सार्वजनिक ठाउँ, खुल्ला ठाउँ वा सडकमा जथाभावी रूपले फाल्न पाइने छैन।

२३. पशुपंक्षी नियन्त्रण :

- (क) विभिन्न किसिमका महामारी फैलन सक्ने, वाली विरुवा नोक्सान

पार्ने, सार्वजनिक यातायात र पैदल यात्रीलाई कठिनाइ पुऱ्याउने, नगर क्षेत्रको स्वच्छता र सौन्दर्यतामा खलल पुऱ्याउने तरीकाबाट छोडिएका सुँगुर, बंगुर, घोडा, खच्चर, गधा, गाई, भैसी, बाखा, कुखुरा आदि जस्ता घरपालुवा चौपाया र पंक्षीहरुलाई छाडा छोड्न पाइने छैन ।

- (ख) नगरको सौन्दर्य र जनस्वास्थ्यलाई ध्यानमा राखी नगर क्षेत्रभित्र कुनै खास स्थान र क्षेत्रमा विशेष पशुपंक्षी पाल्न घोराही उप-महानगरपालिकाले रोक लगाउन सक्नेछ ।
- (ग) घोराही उप-महानगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र छाडा छोडिएका पंक्षी तथा चौपायालाई पक्राउ गरी राख्ने व्यवस्था गर्नेछ ।
- (घ) पक्राउ गरी राखिएका चौपायाधनीले २४ घण्टाभित्र तोकेको जरिवाना तिरी आफ्नो वस्तुभाउ लैजान सक्नेछ । तर उक्त अवधि पश्चात् सार्वजनिक सूचना गरी डाँक बढाबढमा त्यस्ता चौपाया लिलाम बिक्री गर्ने र लिलाममा बिक्री हुन नसकेमा निःशुल्क लग्न चाहने व्यक्ति वा संस्थालाई बाहिरी जिल्लामा समेत निकासी गर्न दिइनेछ ।
- (ङ) टोल विकास संस्था, संघसंस्था वा व्यक्तिले घोराही उप-महानगरपालिकाको स्वीकृतिमा काञ्जी हाउस सञ्चालन गर्न सक्नेछन् ।
- (च) काञ्जी हाउसको महसुल दर घोराही उप-महानगरपालिकाले तोके बमोजिम हुनेछ ।
- (छ) लिलाम बिक्रीबाट प्राप्त रकम कसैको क्षतिपूर्ति दिनुपर्ने भए दिई बाँकी सम्पूर्ण रकम (टोल विकास संस्थालाई तोकेको रु. ५०० सम्मको वाहेक) कोषमा आम्दानी बाँधिनेछ ।
- (ज) लिलाम बिक्री गर्दा घोराही उप-महानगरपालिका र सुरक्षा निकायलाई जानकारी दिनु पर्नेछ ।
- (झ) लिलाम बिक्रीका सम्पूर्ण प्रकृया पूरा गर्दा पनि कुनै चौपाया लिलाम

बिक्री हुन नसकेमा घोराही उप-महानगरपालिकाले प्रचलित कानूनले निषेध गरेका वाहेकलाई जुनसुकै प्रकृया अवलम्बन गरी व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ ।

- (ब) नगर क्षेत्रभित्र छाडा छोडिएका पशुपंक्षी समातेर ल्याउने कर्मचारी, व्यक्ति, संघ-संस्थालाई घोराही उप-महानगरपालिकाले प्रोत्साहन वा पुरस्कार प्रदान गर्न सक्नेछ ।
- (ट) बस्ती नभएको खुला ठाउँमा घोराही उप-महानगरपालिकाले दिएको सिफारिस अनुरूप मात्र हाँस, कुखुरा, बंगुर, सुंगुर पालन गर्न सकिनेछ ।
- (ठ) वातावरण प्रदूषित भयो भनी टोल विकास संस्था वा स्थानीयले सिफारिस वा निवेदन दिएमा घोराही उप-महानगरपालिकाले तत्काल उचित कारवाही गर्नेछ । पटक-पटक सचेत गराउँदा अटेर गरेमा सो कार्य बन्देज गर्न र त्यस्ता पशुपंक्षी नियन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

२४. प्रदूषण नियन्त्रण:

- (१) आफ्नो क्षेत्रभित्र संकलित फोहरमैलाबाट सो क्षेत्रमा पर्न सक्ने प्रतिकूल वातावरणीय प्रभावलाई यथाशक्य कम गरी प्रदूषणरहित ढंगले व्यवस्थापन गर्ने दायित्व घोराही उप-महानगरपालिकाको हुनेछ ।
- (२) घोराही उप-महानगरपालिकालाई प्रदूषणरहित ढंगले फोहरमैला व्यवस्थापन गर्ने प्रयोजनका लागि केन्द्रको सहयोग माग्न सकिनेछ ।
- (३) घोराही उप-महानगरपालिकाले संकलित फोहरमैला निष्काशन तथा व्यवस्थापन गर्दा यस कार्यविधि बमोजिम निर्धारित मापदण्डको पालना गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद- ८

शवदाह स्थल एवं मृत चौपायाको व्यवस्थापन :

२५. लाश जलाउने, गाड्ने र मरेका चौपाया गाड्ने :
- (क) घोराही उप-महानगरपालिकाले नगर र नगरवासीको हित, समुन्नति, वातावरणीय पक्ष तथा सार्वजनिक स्वास्थ्यलाई ध्यानमा राखी शवदाह वा शव गाड्ने स्थल तोक्न सक्नेछ ।
 - (ख) घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकेको वाहेक अन्य क्षेत्रमा शवहरु गाड्ने र दाहसंस्कार गर्न पाइने छैन ।
 - (ग) सार्वजनिक स्वास्थ्यलाई ध्यानमा राखी लाश जलाउँदा पूरै जलाउनु पर्नेछ तथा गाड्ने संस्कार भएकाले पनि कुनै जनावरले खोतल्न नसक्ने र गन्ध बाहिर नआउने गरी गाड्नु पर्दछ ।
 - (घ) घोराही उप-महानगरपालिकाले सार्वजनिक स्वास्थ्यलाई ध्यान दिई मरेका पशुपंक्षी गाड्ने निश्चित स्थल तोक्न सक्नेछ, अन्यत्र गाड्ने पाइने छैन ।
 - (ङ) घोराही उप-महानगरपालिकाले तोकेको स्थानमा शवहरु दाहसंस्कार गर्दा, पशुपंक्षी गाड्दा, आवश्यक सेवा शुल्क निर्धारण गर्न सक्नेछ । त्यस्तो सेवा प्राप्तिको तोकिएको सेवा शुल्क तिर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद- ९

प्रचार सामग्री र स्थानान्तरण केन्द्र सम्बन्धी व्यवस्था एवं फोहरमैला

व्यवस्थापन गर्न अनुमति र फोहरमैला व्यवस्थापन गराउन सकिने :

२६. प्रचार सामग्री सम्बन्धी व्यवस्था :
- (क) कसैले पनि घोराही उप-महानगरपालिकाको स्वीकृति वेगर नगर क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक वा पर्ती जमिन वा खम्वा, विजुलीको पोल, पर्खाल, टेलिफोनको पोल, भित्ता, फुटपाथ वा अन्य कुनै सार्वजनिक भवनको भित्ता वा छतमाथि आफ्नो उद्योग व्यवसाय, व्यापारको

विज्ञापन वा प्रचार-प्रसार हुने गरी तुल, साइनवोर्ड, होर्डिड बोर्ड वा अन्य कुनै प्रचार सामग्री खडा गर्न वा जडान गर्न हुँदैन ।

- (ख) सामाजिक सद्भाव अभिवृद्धि गर्न वा सार्वजनिक स्वास्थ्य वा उपयोगिताको दृष्टिबाट कुनै तुल, साइनवोर्ड वा अन्य कुनै प्रचार सामग्री हटाउन उपयुक्त छ भन्ने लागेमा सम्बन्धित व्यक्तिलाई आदेश दिन सक्नेछ, र सो आदेशको पालना गर्नु सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थाको कर्तव्य हुनेछ ।
- (ग) यसै नियमको उपनियम “क” र “ख” बमोजिमको आदेश नमानेमा घोराही उप-महानगरपालिकाले त्यस्ता प्रचार सामग्री हटाई तोकिएको जरिवाना लगाउन सक्नेछ ।
- (घ) यसै नियमको खण्ड “क” बमोजिमका स्थानमा आफ्नो उद्योग, व्यवसाय वा व्यपारको विज्ञापन वा प्रचार-प्रसार हुने गरी साइन बोर्ड, तुल, होर्डिड बोर्ड जस्ता प्रचार सामग्री खडा गर्न वा जडान गर्न तोकिएको शुल्क बुझाएमा म्याद तोक्यो घोराही उप-महानगरपालिकाले इजाजत दिन सक्नेछ । यस्तो शुल्क नगरको वार्षिक नीति, कार्यक्रम बजेटमा पारित भए बमोजिम हुनेछ तर नगरको सुन्दरता र सुरक्षामा आँच आउने गरी त्यस्तो इजाजत दिइने छैन ।
- (ङ) सार्वजनिक स्वास्थ्यमा हानी पुऱ्याउने खालका धुम्रपान, मध्यपान, सूतीजन्य वस्तुको विज्ञापन वा प्रचार-प्रसारमा तुल, पर्चा, होर्डिड बोर्ड, साइनबोर्ड वा अन्य यस्तै प्रचार सामग्री खडा गर्न वा जडान गर्नमा घोराही उप-महानगरपालिकाले प्रतिबन्ध लगाउने छ ।
- (च) सार्वजनिक स्थल, बाटो, पाटी-पौवा, धार्मिक स्थल, अतिक्रमण हुने गरी कुनै किसिमका प्रचार सामग्री राख्न पाइने छैन ।

२७. स्थानान्तरण केन्द्र तोकने :

- (१) स्थानीय तहले प्रारम्भिक चरणमा संकलन भएको फोहरमैलालाई

व्यवस्थित गर्न कुनै स्थानलाई स्थानान्तरण केन्द्रको रूपमा तोक्न सक्नेछ ।

- (२) उपनियम (१) बमोजिमको स्थानान्तरण केन्द्र तोक्दा जनस्वास्थ्य तथा वातावरणमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी तोक्नु पर्नेछ र यसरी तोकिएको स्थललाई दुर्गन्ध नआउने गरी आवश्यक व्यवस्था समेत गर्नु पर्नेछ ।

२८. अनुमति सम्बन्धी व्यवस्था :

- (१) यस कार्यविधि बमोजिम घोराही उप-महानगरपालिकाको अनुमति नलिई कसैले पनि फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी काम गर्न वा गराउन सक्ने छैन ।

२९. फोहरमैला व्यवस्थापनको काम गराउन सकिने :

- (१) घोराही उप-महानगरपालिकाले आवश्यकता अनुसार फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ दफा १३ बमोजिम अनुमति प्राप्त निजी क्षेत्रका कम्पनी वा सामुदायिक क्षेत्रबाट वा सार्वजनिक-निजी साभेदारी नीति (PPP) बमोजिम सोही ऐनको दफा १५ बमोजिम प्रतिस्पर्धा गराई कुनै प्रक्रिया अवलम्बन गरी आफ्नो क्षेत्रको फोहरमैला व्यवस्थापन गराउन सक्नेछ ।

परिच्छेद- १०

सेवा शुल्क एवं कारवाहीसम्बन्धी व्यवस्था :

३०. सेवा शुल्क निर्धारण:

- (१) घोराही उप-महानगरपालिकाले फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी सेवा शुल्क निर्धारण गर्दा देहायको आधारमा गर्नु पर्नेछ :
- (क) फोहरमैला उत्पादकले उत्पादन स्रोतमा नै फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न अवलम्बन गरेका प्रविधि, विधि र प्रक्रिया,
- (ख) फोहरमैला उत्पादकले निष्काशन गर्ने फोहरको आकार, प्रकार र

किसिम,

- (ग) निष्काशित फोहरबाट वातावरणमा पर्ने प्रभाव,
 - (घ) फोहरमैला व्यवस्थापनमा लाग्ने अनुमानित खर्च,
 - (२) आवासीय घरको हकमा कोठा बहालमा बस्ने प्रति चुलो परिवार,
३१. सेवा शुल्क उठाउने :
- (१) उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडाले फोहरमैला व्यवस्थापन गरे बापत सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था वा निकायबाट सेवा शुल्क लगाई उठाउने छ ।
 - (२) उप-महानगरपालिकाले नगर क्षेत्रभित्रका सबै ठेला तथा फुटपाथ व्यवसायीद्वारा दैनिक उत्पादन गरेको फोहर उठाए बापत व्यवसायीबाट सेवा शुल्क लगाई उठाउने छ ।
 - (३) उपनियम (१) र (२) बमोजिमको शुल्कको निर्धारण फोहरमैलाको परिमाण, तौल तथा प्रकृति र तोकिए बमोजिमका अन्य कुराहरूको आधारमा घोराही उप-महानगरपालिकाले गर्नेछ ।
 - (४) उपनियम (३) बमोजिमको निर्धारित शुल्क सम्बन्धित घोराही उप-महानगरपालिका आफैले वा तोकिएको संस्था वा निकायमार्फत समेत उठाउन सक्नेछ ।
 - (५) यस कार्यविधिमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ऐनको दफा १५ बमोजिम फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न जिम्मेवारी पाएको व्यक्ति, संस्था वा उप-महानगरपालिकाले उप-महानगरपालिकासँग भएको सहमतिको आधारमा फोहरमैला व्यवस्थापन गरे बापत सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था वा निकायबाट सेवा शुल्क उठाउन सक्नेछ । तर तोकिए बमोजिमका विपन्न वर्गलाई सेवा शुल्कमा तोकिए बमोजिम छुट दिनसक्ने छ ।
 - (६) यस नियम बमोजिम शुल्कबाट प्राप्त आम्दानी तथा फोहरमैला व्यवस्थापनमा निजी क्षेत्रलाई संलग्न गराउँदा प्राप्त हुने आम्दानी

उप-महानगरपालिकाले एउटा छुट्टै शीर्षकमा राखी सो रकम तोकिएको मापदण्डको अधीनमा रही फोहरमैलाको व्यवस्थापन, वातावरणीय संरक्षण तथा फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल प्रभावित क्षेत्रको विकासमा खर्च गर्नुपर्नेछ ।

- (७) औचित्य पुष्टि हुने गरी फोहरमैला उठाउने सेवा दिए वापत कुनै व्यक्ति, संस्था वा निकायलाई सेवा शुल्क लगाउन वा करको दायरामा ल्याउन छुट भएको रहेछ भने सरसफाई, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिले नगर कार्यपालिकामा सोको निर्णयको लागि सिफारिस गर्न सक्नेछ भने नगर कार्यपालिकाले उक्त सेवा शुल्क लगाउन र सोको दर उचित ठहर्‍याएमा त्यसलाई अनुमोदन गरी शुल्क उठाउन अनुमति दिन सक्नेछ । तर यस्तो निर्णयलाई नगर सभाको आउने अधिवेशनमा पेश गरी यस प्रकारको निर्णयलाई अनिवार्य रूपमा अनुमोदन वा समर्थन गराउनुपर्ने छ ।

३२. सेवा शुल्क छुट दिन सकिने :

- (१) उप-महानगरपालिकाले निर्धारण गरेको सेवा शुल्क तिर्न बुझाउन नसक्ने विपन्न वर्गको हकमा फोहर उत्पादकको आर्थिक अवस्थालाई विचार गरी टोल विकास संस्थाको उचित निर्णयबाट छुट दिन सक्नेछ ।
- (२) उप-महानगरपालिकाले प्रत्येक वर्ष विपन्न वर्गको पहिचान गरी सो वर्गको सूची सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।
- (३) फोहरमैला व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा स्रोतमा नै न्यूनीकरण गर्ने कार्यमा संलग्न घरधुरीलाई सम्बन्धित घोराही उप-महानगरपालिकाले निर्धारण गरेको सेवा शुल्क छुट दिन सक्नेछ ।

स्पष्टिकरण : यस नियमको प्रयोजनको लागि “विपन्न वर्ग” भन्नाले स्थानीय निकायबाट निर्धारित सेवा शुल्क पूर्ण रूपमा तिर्न नसक्ने भनी घोराही उप-महानगरपालिकाको हकमा सम्बन्धित वडा कार्यालय र अन्य

क्षेत्रको हकमा सम्बन्धित वडा समितिले सिफारिस गरेको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

३३. ग्राहक कार्ड लागू गर्ने :

- (क) उप-महानगरपालिकाले नियम ३१ बमोजिमको प्रयोजनार्थ प्रत्येक सेवाग्राही व्यक्ति, परिवार, घरधुरी, संस्था वा निकायका लागि अनिवार्य रूपमा ग्राहक कार्ड लागू गर्नुपर्छ ।
- (ख) नगर क्षेत्रका व्यवसायीहरूले व्यवसाय नवीकरण गर्न आउँदा नवीकरण गराउनु पूर्व एवं नयाँ पसल व्यवसाय दर्ता गर्दाकै समयमा घोराही उप-महानगरपालिका वा फोहर उठाउने जिम्मेवारी पाएको व्यक्ति, फर्म वा संस्थाबाट ग्राहक कार्ड अनिवार्य रूपमा लिएको हुनु पर्नेछ ।
- (ग) यस्तो ग्राहक कार्ड लिएको नलिएको वातावरण तथा फोहरमैला व्यवस्थापन शाखाबाट जाँचबुझ गरी त्यस्तो ग्राहक कार्ड लिएको प्रमाणित गरिदिने पश्चात् मात्र व्यवसाय नवीकरण गरिनेछ ।

३४. सेवा निलम्बन वा अन्त्य गर्न सक्ने :

- (१) यस कार्यविधि बमोजिम तोकिएको सेवा शुल्क नबुझाउने वा बुझाउन अटेर गर्ने व्यक्तिको उप-महानगरपालिकाले उपलब्ध गराउने कुनै सेवा सुविधाको अतिरिक्त विद्युत तथा टेलिफोन सेवा रोक्का गरिदिन तथा निजको नामको घर जग्गा बिक्री वा कुनै बैंकबाट भड्किएको ऋण कारोवार रोक्का गर्नको लागि उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडाले सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउन सक्नेछ । तर यसरी लेखी पठाउनु अघि सम्बन्धित व्यक्तिलाई सो सम्बन्धमा लिखित रूपमा जानकारी दिइनेछ ।
- (२) उपनियम (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ को दफा १५ बमोजिम जिम्मेवारी पाएको व्यक्ति, संस्था वा निकायले यस कार्यविधिको नियम ३१ बमोजिमको सेवा शुल्क नबुझाउने सेवाग्राहीको

फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी सेवा निलम्बन वा अन्त्य गर्न सक्नेछ तर यसरी सेवा निलम्बन वा अन्त्य गरिएमा सोको जानकारी उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडालाई दिनु पर्नेछ ।

- (३) उपनियम (१) वा (२) बमोजिम सेवाको निलम्बन वा अन्त्य गरिएको अवस्थामा आफ्नो घरबाट उत्पादन हुने फोहरमैलाको व्यवस्थापन सम्बन्धित घरधनी आफैले गर्नु पर्नेछ ।
- (४) आफ्नो टोलमा सरसफाई अभियान नगराउने कुनै टोल विकास संस्था, टोलमा जताततै फोहर गर्ने, व्यक्तिको घर आँगन र संगठित संस्थाको परिसरमा फोहर देखिएको तर सम्बन्धित टोल विकास संस्थाले कुनै चासो, अभियान, सचेत, नियमन नगराएको खण्डमा उप-महानगरपालिकाले सम्बन्धित टोल विकास संस्थालाई सुधार गर्न पत्राचार गर्ने तर तोकिएको अवधिसम्म पनि कुनै सुधार भएको नपाइएमा उक्त संस्थालाई प्रदान गर्ने सेवा सुविधा रोक्का गरी कालो सूचीमा राख्न सक्नेछ ।
- (५) टोल विकास संस्थाले आफ्नो टोलमा आयोजना गरेको सरसफाई अभियानमा नजाने, संस्थाको नियम तथा आचरण विपरित कार्यहरु गर्ने, उप-महानगरपालिकाबाट टोलमा आउने गाडीमा फोहर नराख्ने, शुल्क नबुझाउने, अटेरी गर्ने, असहयोग गर्ने एवं टोल विकास संस्थाको अहित हुने खालका कार्यहरु गरेमा उक्त ब्यक्तिलाई संस्थाले पत्राचार गरी स्पष्टिकरण सोध्ने तर चित्त बुझ्दो जवाफ नदिएमा कालो सूचीमा राखी निजको सबै सेवा सुविधा बन्द गर्ने निर्णय गरी सोको जानकारी उप-महानगरपालिका वा वडामा दिनुपर्ने छ ।
- (६) उप नियम (१) र (२) बमोजिम लेखी आएमा त्यस्तो सेवा सुविधा रोक्नु सम्बन्धित निकायको कर्तव्य हुनेछ ।
- (७) सेवाग्राहीले निमय ३१ बमोजिम बुझाउनु पर्ने सेवा शुल्क बुझाएमा निजलाई पुनः सेवा प्रदान गरिनेछ ।

३५. अटेरी व्यक्ति वा संस्थालाई कालो सूचीमा नाम दर्ता :

- (१) घोराही उप-महानगरपालिकाले नगर क्षेत्रभित्र जथाभावी फोहोरमैला गर्ने वा यस कार्यविधिको उल्लंघन गर्ने व्यक्ति, संघसंस्था, फर्म, कम्पनी, पसल आदिलाई सो नगर्नका लागि सूचना जारी गर्न सक्नेछ । सूचना प्राप्त गरिसकेपछि पनि सम्पर्क नगर्ने वा निर्देशन वा सूचनाको उल्लंघन गर्ने व्यक्ति, संघसंस्था वा निकायको नाम घोराही उप-महानगरपालिकाले अटेरी व्यक्ति अंकित गरी कालो सूचीमा दर्ता गर्नेछ । अटेरी व्यक्ति, संघसंस्था वा १३ निकायले तोकिएको कार्य नगरेसम्मका लागि वडा समिति तथा घोराही उप-महानगरपालिकाबाट कुनै किसिमको सिफारिस वा सुविधा प्रदान गरिनेछैन । साथै, मानव स्वास्थ्य र गम्भीर हानी देखिने कार्य पटक-पटक गर्ने त्यस्ता व्यक्ति, संघसंस्था वा निकायलाई सम्बन्धित निकायमा कारवाहीको सिफारिस समेत अगाडि बढाउन सक्नेछ ।

परिच्छेद- ११

फोहरमैला व्यवस्थापनको अनुगमन :

३६. फोहरमैला व्यवस्थापनको अनुगमन :

- (१) घोराही उप-महानगरपालिकाले फोहरमैला व्यवस्थापन तथा निष्काशन कार्यको नियमित अनुगमन गर्नु वा गराउनु पर्नेछ र सोको प्रतिवेदन अनुसूची-३ बमोजिमको फाराम/प्रतिवेदन ढाँचामा पेश गर्नुपर्ने छ ।
- (२) उपनियम (१) बमोजिम अनुगमन गर्ने वा गराउने प्रयोजनका लागि घोराही उप-महानगरपालिकाले आवश्यक कार्ययोजना बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।
- (३) उपनियम (१) बमोजिम अनुगमनमा खटिने व्यक्तिले अनुगमन पश्चात् सोको प्रतिवेदन सम्बन्धित नगर प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

समक्ष दिनु पर्नेछ ।

- (४) उपनियम (३) बमोजिम प्राप्त प्रतिवेदनमा औल्याइएका विषयहरूको सुधार तथा कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा घोराही उप-महानगरपालिकाले आवश्यक व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।
- (५) अनुगमन गर्न खटिएका जनप्रतिनिधि वा कर्मचारी वा टोलीले अनुगमनका बखत जथाभावी वा अनाधिकृत रूपले फोहरमैला फाल्न लागेको वा फोहरमैला व्यवस्थापनमा प्रतिकूल हुने गरी कुनै कार्य गरिरहेको अवस्थामा रंगेहात भेटाएमा एवं पहिले उक्त व्यक्तिको पहिचान हुने कागजात वा प्रमाणहरू खोजी अनुसूची-४ बमोजिमको ढाँचामा स्थलगत मुचुल्का तयार गर्नुपर्ने छ ।
- (६) उपनियम (५) अनुसारको स्थलगत मुचुल्का तयार भइसकेपछि सोको आधारमा निजलाई सोही स्थलमा भेटेको खण्डमा त्यहीबाटै र उक्त स्थलमा नभेटिएको खण्डमा कार्यालयको तर्फबाट निजलाई भेटी अनुसूची-५ बमोजिमको ढाँचामा तारेख भरपाई गराउनु पर्दछ ।
- (७) घोराही उप-महानगरपालिकाले फोहरमैला व्यवस्थापनको अनुगमन सम्बन्धी कार्यमा प्राविधिक सहयोगको लागि केन्द्रलाई अनुरोध गर्न सक्नेछ ।

३७. बैठक र अनुगमन भत्ता :

- (क) यस कार्यविधिको नियमहरू ३, ६ र ८ बमोजिमका समितिहरूका सदस्यहरू र सहयोगी कर्मचारीहरूले सरसफाई तथा फोहरमैला व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र विपद् सम्बन्धी कार्यहरूको फिल्ड अनुगमन तथा निरीक्षण गरेको अवस्थामा तोकिएको अनुगमन भत्ता र खाजा खर्च दिनसक्ने छ ।
- (ख) यस कार्यविधिको नियमहरू ३, ६ र ८ बमोजिमका समितिहरूका बैठक सार्वजनिक बिदाको दिनमा वा कार्यालय खुल्ने समयभन्दा बाहिरको समय बसेको अवस्थामा समितिका सदस्यहरू र सहयोगी

कर्मचारीहरूले बैठकमा भाग लिए वापत तोकिएको बैठक भत्ता दिनसक्ने छ ।

- (ग) उप नियम (क) र (ख) बमोजिम पाउने दररेट प्रति व्यक्ति प्रति दिनको भत्ता वापत रु. १,०००।- र खाजा खर्च वापत रु. २००।- दिनसक्ने छ ।

परिच्छेद- १२

फोहरमैला व्यवस्थापनमा प्रभावकारिता ल्याउने उपायहरू :

३८. ज्यालादारीमा फोहरमैला व्यवस्थापन गर्नसक्ने :

- (१) यस कार्यविधि बमोजिम उप-महानगरपालिका आफैले फोहरमैला व्यवस्थापन कार्य गर्दा कार्यालयको करार सेवामा कार्यरत र स्थायी कर्मचारीहरू (भारी सवारी चालक, हेल्पर, कृचिकार आदि) नपुग भई फोहरमैला जस्तो संवेदनशील व्यवस्थापनको कार्य सुचारु गर्न बाधा उत्पन्न भएको अवस्थामा अत्यावश्यक जनशक्ति ज्यालादारीको रूपमा काममा लगाउन सक्नेछ । साथै, ज्यालादारीमा कार्यरत जनशक्तिको दैनिक हाजिरी डोर हाजिर फाराममा लगाइनु पर्नेछ भने हाजिर भएको दिनको मात्र जिल्ला दररेट बमोजिमको ज्याला उपलब्ध गराउनुपर्ने छ ।

३९. सार्वजनिक बिदाको दिनमा काम गर्ने :

- (१) उप-महानगरपालिकाले फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन सार्वजनिक बिदाको दिनमा समेत फोहरमैला व्यवस्थापनको कार्य गर्नुपर्ने छ । सार्वजनिक बिदाको दिनमा काम गरेको हाजिरी तथा सोको अभिलेख दुरुस्तसँग राख्न अनुसूची-२ बमोजिमको ढाँचामा हाजिर गर्नुपर्ने छ र सो वापतको तलबको एक दिन बराबरको भत्ता पाउनेछ ।

४०. पुरस्कार दिन सकिने :

- (१) फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि नवीनतम अवधारणाहरुको विकास गर्ने, त्यस्तो कार्यलाई प्रोत्साहित गर्ने तथा फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यमा योगदान गर्ने व्यक्ति वा संस्थालाई उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडाले सम्मान स्वरूप उपयुक्त पुरस्कार दिन सक्नेछ ।
- (२) यस कार्यविधिको प्रतिकूल हुने गरी जथाभावी फोहरमैला राख्ने, थुपार्ने वा फाल्ने व्यक्तिको बारेमा प्रमाणसहित उजुरी दिने व्यक्तिलाई उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडाले सम्मान एवं नगद पुरस्कार समेत दिन सक्नेछ ।
- (३) फोहरमैला व्यवस्थापन र सरसफाईका उत्कृष्टता हासिल गर्ने वडा समिति वा टोल विकास संस्था वा सामाजिक संघसंस्थालाई घोराही उप-महानगरपालिकाले पुरस्कृत वा प्रोत्साहित गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद- १३

कोषको स्थापना र सञ्चालन

४१. वातावरण संरक्षण, फोहरमैला व्यवस्थापन तथा पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम कोषको स्थापना :

- (क) घोराही उप-महानगरपालिकाको फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी काम नगरमा रहेको वातावरण संरक्षण, फोहरमैला व्यवस्थापन तथा पूर्ण सरसफाई कोषबाट कार्य सञ्चालन गरिनेछ ।
- (ख) फोहरमैला व्यवस्थापनको कार्यका लागि भनी हरेक नगर सभाबाट आवश्यक रकम वातावरणीय व्यवस्थापन विशेष कोषमा विनियोजन गरिनेछ ।
- (ग) कोषमा घोराही उप-महानगरपालिकाले फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यका लागि नगर सभाबाट विनियोजन गरेको रकम, सरसफाई शुल्क वापत नगरवासीबाट प्राप्त रकम, नेपाल सरकारबाट प्राप्त

हुने रकम, साभेदार संस्थाहरुबाट सो कार्यका लागि राखिने रकम तथा अन्य रुपमा कोषमा प्राप्त हुन रकम रहनेछ ।

- (घ) नगर क्षेत्रको वातावरण संरक्षण, उत्पादन हुने फोहरमैलाको व्यवस्थापन तथा पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमका लागि उक्त रकम खर्च गरिनेछ ।
- (ङ) कोषको रकम छुट्टै खाता खोली जम्मा गरिनेछ ।
- (च) कोषको खाता सञ्चालन घोराही उप-महानगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुखको संयुक्त दस्तखतबाट हुनेछ ।
- (छ) कोषको लेखापरीक्षण घोराही उप-महानगरपालिकाको लेखा परीक्षण गर्ने व्यवस्था अनुसार हुनेछ ।

४२. अन्य क्षेत्रमा खर्च गर्न नमिल्ने :

- (१) कोषमा विनियोजन भएको रकम सोही प्रयोजन बाहेक अन्य कार्यमा खर्च गर्न पाइनेछैन ।

परिच्छेद- १४

फोहरमैला सम्बन्धी कसूरहरु

४३. कसूर:

कसैले देहायको कुनै काम गरेमा फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ र यस कार्यविधि बमोजिम कसूर गरेको मानिनेछ :

- (क) उप-महानगरपालिकावा सम्बन्धित वडाले तोकिएको समय र स्थान बाहेक अन्यत्र फोहरमैला निष्काशन गर्ने,
- (ख) कण्टेनर वा फोहरमैला संकलन केन्द्रमा राखिएको फोहरमैला अनाधिकृत तवरले प्रयोग गर्ने,
- (ग) फोहरमैला संकलन केन्द्रमा राखिएको कण्टेनर तोडेफोड गर्ने, क्षति पुऱ्याउने, राखिएको स्थानबाट हटाउने वा संकलन केन्द्रमा कुनै

नोक्सानी पुऱ्याउने,

- (घ) फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ र यस कार्यविधि बमोजिम अनुमति नलिई फोहरमैला व्यवस्थापनको कार्य गर्ने,
- (ङ) फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ ऐन बमोजिम फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि प्रदान गरिएको अनुमतिपत्रमा उल्लेखित शर्तहरु उल्लंघन गर्ने,
- (च) फोहरमैला संकलन केन्द्र, कण्टेनर वा फोहरमैला थुपार्ने ठाउँ कुनै पनि किसिमको हानिकारक पदार्थ फाल्ने, राख्ने वा थुपार्ने,
- (छ) घर, कम्पाउण्ड तथा परिसरको फोहरमैला सडक वा अन्य सार्वजनिक स्थानमा राख्ने, फाल्ने वा थुपार्ने,
- (ज) फोहरबाट निस्केको दूषित पानी (लिचेट) वा ढल चुहाई अन्य व्यक्तिको घर वा जग्गा प्रदूषित गराउने,
- (झ) सडक वा अन्य सार्वजनिक स्थानमा सरसफाई तथा फोहरमैला संकलन गर्न उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडाले तोकेको समय वा सफाई गर्दाको समयमा त्यस्तो ठाउँमा कुनै पनि किसिमको सवारी साधन बिसाउने वा बिसाई राखेको सवारी साधन हटाउन इन्कार गर्ने,
- (ञ) उप-महानगरपालिकाले तोकेको ठाउँमा बाहेक जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पर्ने गरी सडक वा अन्य सार्वजनिक स्थानमा कुनै पनि किसिमको हानिकारक फोहरमैला राख्ने, फाल्ने, थुपार्ने वा निष्काशन गर्ने,
- (ट) रासायनिक फोहरमैला, औद्योगिक फोहरमैला, स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला वा हानिकारक फोहरमैला जथाभावी फाल्ने, राख्ने वा निष्काशन गर्ने वा गराउने,
- (ठ) औद्योगिक प्रतिष्ठान वा स्वास्थ्य संस्थाले उद्योग वा स्वास्थ्य संस्थाबाट निस्कने हानिकारक फोहरमैला जथाभावी फाल्ने, राख्ने वा निष्काशन गर्ने वा गराउने,

- (ड) फोहरमैला संकलन, ढुवानी तथा फोहरमैला व्यवस्थापनमा बाधा अवरोध सिर्जना गर्ने,
- (ढ) फोहरमैला संकलन, ढुवानी तथा अन्तिम निष्काशन स्थलमा अवरोध, बन्द, घेराउ गर्ने वा फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यमा हडताल गर्ने,
- (ण) फोहरमैला अत्यधिक उत्पादन हुने वस्तु भनी नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी प्रतिबन्ध लगाएको कुनै वस्तुको उत्पादन तथा बिक्री वितरण गर्ने,
- (त) फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ को दफा ४४ विपरीत रासायनिक विषादीको आयात गर्ने वा म्याद नाघेको, समयवधि सकिएको औषधि नष्ट गर्ने जिम्मेवारी पूरा नगर्ने,
- (थ) स्रोतमै फोहरमैलाको पृथकीकरण नगरी ऐनको दफा ६ को विपरित फोहरमैला मिसाएर निष्काशन गर्ने,
- (द) मारेको वा मारेको पशुपंक्षी र सोको लादी, प्वाँख, हड्डी तथा माछाको कत्ला आदि सार्वजनिक स्थल, सडक, गल्ली, चोकमा राख्ने, फाल्ने वा थुपार्ने ।
- (ध) पैदल तथा सार्वजनिक यातायातका यात्रुले जथाभावी फोहर फाल्ने ।
- (न) चुरोट तथा सूतीजन्य (पान, पुकार, गुटका आदि) जस्ता वस्तुका फोहर जथाभावी फाल्ने ।
- (प) घर कम्पाउण्डभित्र, सडक, निजी वा सार्वजनिक क्षेत्रमा प्लाष्टिक, प्लाष्टिकका सामग्री वा प्लाष्टिकजन्य वा अन्य कुनै पनि फोहरलाई जलाउने,
- (फ) सडक, बाटो, सार्वजनिक स्थलहरुमा गाई, गोरु, भैंसी, घोडा, भेंडा बाखा, सुंगुर, लगायतका पशुहरु बाँधी, खुला छोडी फोहर गर्ने, आवागमनमा बाधा गर्ने, कुखुरा, हाँसलगायतका पंक्षीहरु खुला छोड्ने, उप-महानगरपालिकाबाट अनुमति नलिई पशुपंक्षी

पालन गर्ने ।

- (ब) सार्वजनिक तथा खुल्ला ठाउँमा दिसा गर्ने ।
- (भ) यस कार्यविधिमा कसूर भनी उल्लेख गर्न छुटेका तर कसूर ठहरिने प्रकृतिका अन्य कुनै कार्यहरु गर्ने ।

परिच्छेद- १५

दण्ड सजायको व्यवस्था

४४. सजाय :

- (१) नियम ४३ को खण्ड (क) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई उप-महानगरपालिकाले पहिलो पटक भए ३,०००।- रुपैयाँसम्म जरिवाना, दोस्रो पटक सोही कसूर गरेमा ३,०००।- रुपैयाँदेखि ७,०००।- रुपैयाँसम्म जरिवाना र सोही कसूर तेस्रो वा सो भन्दा बढी पटक गरेमा प्रत्येक पटकको लागि १०,०००।- रुपैयाँका दरले जरिवाना गरी फोहरमैला उठाउँदा लाग्ने खर्च समेत निजबाट असूल उपर गर्न सक्नेछ ।
- (२) नियम ४३ को खण्ड (ख) र (भ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडाले ५००।- रुपैयाँदेखि ३,०००।- रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।
- (३) नियम ४३ को खण्ड (ग) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडाले १५,०००।- रुपैयाँदेखि ५०,०००।- रुपैयाँसम्म जरिवाना गरी कण्टेनर वा संकलन केन्द्र व्यवस्थापन गर्न लाग्ने खर्च असूल उपर गर्न सक्नेछ ।
- (४) नियम ४३ को खण्ड (घ) र (ङ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडाले १५,०००।- रुपैयाँदेखि ५०,०००।- रुपैयाँसम्म जरिवाना गरी अनुमति नलिएसम्म त्यस्तो कार्य गर्न रोक लगाउन सक्नेछ ।

- (५) नियम ४३ को खण्ड (च) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडाले ५,०००।- रुपैयाँदेखि १५,०००।- रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ र त्यस्तो वस्तु वा पदार्थबाट कुन क्षति भइसकेको भए त्यस्तो क्षतिबापतको रकम समेत कसूरदारबाट असूल उपर गर्न सक्नेछ ।
- (६) नियम ४३ को खण्ड (छ) र (ज) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडाले ५,०००।- रुपैयाँदेखि १५,०००।- रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।
- (७) नियम ४३ को खण्ड (ञ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडाले ५,०००।- रुपैयाँदेखि ५०,०००।- रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।
- (८) नियम ४३ को खण्ड (ट), (ठ) र (त) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई उप-महानगरपालिका वा सम्बन्धित वडाले १०,०००।- रुपैयाँदेखि १,००,०००।- रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ र सोही कसूर पुनः गरेमा पहिलो पटक गरेको जरिवानाको दोब्बर जरिवाना गरी प्रचलित कानून बमोजिम अनुमति रद्द गर्नको लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउन सक्नेछ ।
- (९) नियम ४३ को खण्ड (ड) र (ढ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगर प्रमुखले १०,०००।- रुपैयाँदेखि ५०,०००।- रुपैयाँसम्म जरिवाना सजाय गर्न सक्नेछ ।
- (१०) नियम ४३ को खण्ड (ण) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगर प्रमुखले ५,०००।- रुपैयाँदेखि १०,०००।- रुपैयाँसम्म जरिवाना वा फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन २०६८ बमोजिम ३ महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय गर्न सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउन सक्नेछ ।
- (११) नियम ४३ को खण्ड (ध) र (न) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई उप-महानगरपालिका, सम्बन्धित वडाले प्रत्येक पटक १,०००।- रुपैयाँ र

जरिवाना गर्न सक्नेछ । सोही कसूर पुनः गरेमा प्रत्येक पटक १००१- वृद्धि गरी जरिवाना गर्नसक्नेछ ।

- (१२) नियम ४३ को खण्ड (थ) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्ति, संस्था वा निकायलाई पहिलो पटक भए रु. ३,०००१- देखि रु. ५,०००१-, दोस्रो पटक भए रु. ५,००११- देखि रु. १०,०००१- र तेस्रो पटक वा सो भन्दा बढी पटक भए रु. १०,००११- देखि रु. १५,०००१- सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।
- (१३) नियम ४३ को खण्ड (द) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई पहिलो पटक भए रु. १,०००१- देखि रु. ५,०००१-, दोस्रो पटक भए रु. ५,००११- देखि रु. १०,०००१- र तेस्रो पटक वा सो भन्दा बढी पटक भए रु. १०,००११- देखि रु. १५,०००१- सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ भने क्षति/विगो बराबरको रकम जरिवाना, तेस्रो पटक पनि छाडा छोडेमा नियन्त्रणमा लिई काञ्जी हाउसमा राखी लिलाम बिक्रीको प्रकृत्यामा लगिने, स्वीकृति नलिएको पशुपंक्षी पालन व्यवसायमा रोक लगाउन सक्नेछ ।
- (१४) नियम ४३ को खण्ड (ब) र (फ) मा उल्लेख भए बमोजिमको कसूर गर्नेलाई प्रथम पटक भए रु. १,०००१- दण्ड जरिवाना र दोहोरिदा प्रत्येक पटकको रु. २,०००१- का दरले तथा अटेरी गरेको पाइएमा नाम सार्वजनिक गर्न सक्नेछ ।
- (१५) नियम ४३ को खण्ड (ध), (प) र (भ) मा उल्लेख भए बमोजिमको कुनै कसूर गर्नेलाई उप-महानगरपालिकाले पहिलो पटक भए रु. १,०००१- देखि रु. ५,०००१-, दोस्रो पटक भए रु. ५,००११- देखि रु. १०,०००१- र तेस्रो पटक वा सो भन्दा बढी पटक भए रु. १०,००११- देखि रु. १५,०००१- सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।
- (१६) नियम (४३) बमोजिमको कसूर ठहर भई नियम (४४) बमोजिमको दण्ड सजाय गर्नुपर्ने भएमा कसूरदारलाई कार्यालयमा उपस्थित

गराई अनुसूची- ६ बमोजिमको ढाँचामा दण्ड सजायको निर्णय र भरपाई गराई टुंग्याउनु पर्दछ ।

परिच्छेद-१६ विविध

४५. उजुरी दिनसक्ने :

(१) यस कार्यविधि बमोजिम कसूर ठहर भई तोकिएको दण्ड सजाय उपर कुनै ब्यक्ति वा संघसंस्था वा निकायको चित्त नबुझेमा कानूनी कारवाही गरेको मितिले ७ दिनभित्र घोराही उप-महानगरपालिकाको न्यायिक समितिमा उजुरी दिनसक्नेछ ।

४६. प्रचलित कानून बमोजिम हुने :

(१) फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी विषयमा यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएका कुराहरुमा फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ र फोहरमैला व्यवस्थापन नियमावली, २०७० मा व्यवस्था भए बमोजिम हुनेछन् भने अन्य कुराहरुको हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

४७. कार्यविधिको संशोधन :

यस कार्यविधिलाई संशोधन गर्न आवश्यक देखिएमा वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी संशोधन गर्न सकिनेछ ।

अनुसूची-१

(नियम ११ को उपनियम (ग) र नियम १२ को उपनियम २० सँग सम्बन्धित)

उप-महानगरपालिकाले निश्चित क्षेत्रमा सञ्चालन गर्न निषेध गर्न सक्ने कार्य वा व्यवसायहरु :

१. सुंगुर, वुंगुर, हाँस, कुखुरा पालन आदि व्यवसायहरु ।
२. ईटा भट्टा, सेलरमिल, काठ मिल, कोइला जम्मा गर्ने व्यवसायहरु ।
३. माछा-मासु पसलहरु ।
४. चर्को आवाज वा ध्वनि तथा बढी मात्रामा धुलो निस्कने व्यवसायहरु ।
५. ग्रील पत्ति काट्ने, सडकको वरपर खुल्ला रुपमा फलामको वेल्डिङ गर्ने कार्य वा व्यवसायहरु ।
६. मुख्य र घना सडक तथा बजारमा मेकानिकल वर्कसप, टायर-मर्मत आदि कार्य वा व्यवसायहरु ।
७. प्लाष्टिक भोला, सूतीजन्य वस्तु, घरेलु तथा अन्य मदिराजन्य पसल, प्लाष्टिक व्यपार (मापदण्डवाहेक), गुट्टाजन्य पदार्थ विक्री गर्ने व्यवसायहरु ।
८. घोराही नगर कार्यपालिकाले निषेध गर्ने निर्णय गरेका अन्य व्यवसायहरु ।

अनुसूची-३

(नियम ३६ को उपनियम १ सँग सम्बन्धित)

श्री नगर प्रमुखज्यू/प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू,
घोराही उप-महानगरपालिका,
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, घोराही, दाङ

विषय : अनुगमन फाराम/प्रतिवेदन ।

यस उप महानगरपालिका अन्तर्गतका विभिन्न स्थानहरूमा फोहरमैला व्यवस्थापन तथा समग्र सरसफाइको अवस्थाको अनुगमन गर्दा निम्नानुसार देखिएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

निम्न :

क्र. सं.	अनुगमन गरेको मिति	अनुगमन गरिएको स्थान/ठेगाना टोल विकास संस्थाको क्षेत्र	फोहरमैलाको अवस्था	ठहर भएको कसुर	कसुर गर्नेको नाम	सजाय भएको/ हुनुपर्ने	कैफियत

अनुगमनकर्ताहरू :

- (१)
- (२)
- (३)

अनुसूची-४

(नियम ३६ को उपनियम ५ सँग सम्बन्धित)

स्थलगत मुचुल्का :

दाङ जिल्ला, घोराही उप-महानगरपालिका, वडा नं. टोल.....
मा जथाभावी वा अनाधिकृत रूपमा विसर्जन गरी फेला परेको फोहरमैला/
व्यवस्थित फोहरमैला व्यवस्थापनको कार्यमा प्रतिकूल हुने गरी गरेको
क्रियाकलाप वा कसूर र कसूरदार पहिचान हुने गरी फेला परेका कागजात
तथा प्रमाणहरूको सोही स्थलमा खडा गरेको स्थलगत मुचुल्का ।

१. निरीक्षण तथा अनुगमन, उजुरी वा सूचनाको छोटकरी विवरण :
.....
.....
२. चार किल्लाको विवरण :
३. ठाउँको बस्तुस्थिति तथा विवरण :
४. फेला परेको फोहरमैलाको विवरण :
५. फोहरमा फेला परेका प्रमाण तथा पुष्टि हुने कागजातहरूको विवरण :
(क)
(ख)
(ग)
६. देखे बमोजिम सहीछाप गर्ने साक्षी (नाम, वतन समेत) :
(क)
(ख)
(ग)

७. रोहबरमा बस्नेहरूको नाम, थर, उमेर, वतन र सहीछाप :

(क)

(ख)

(ग)

८. कसूरदार सोही स्थलमा रंगेहात फेला परेको भए :

तपसिल बमोजिम यथार्त तथ्य कुरा करकाप र दबावमा नपरी भनी,
सहीछाप गरिदिउँ,

निरीक्षण तथा अनुगमन टोलीले मेरो कुनै पनि चल अचल सम्पत्तिमा
क्षति पुऱ्याएको छैन र नियम विपरित कुनै व्यवहार र कार्य गरेको छैन ।
माथि प्रकरण ४ मा फेला परेको फोहरमैला मेरो घर/पसल/उद्योग/
फर्म/..... बाट निष्कासन भएको हो र मैले उक्त फोहर
अनाधिकृत रूपले फालेको/फाल्न लगाएको हुँ । साथै, प्रकरण ५ मा उल्लेख
भएको प्रमाण तथा कागजातहरु मेरो र मसँग सम्बन्धित रहेको ठीक
साँचो हो ।

(१) निजको थप बयान वा स्पष्टिकरण :.....

.....

(क) नाम, वतन :.....

(ख) ठेगाना :.....

(ग) सही :

मिति :

समय :

अनुसूची-५

(नियम ३६ को उपनियम ६ सँग सम्बन्धित)

तारेख भरपाई :

पक्ष:.....
विपक्ष : जिल्ला गाउँपालिका/न.पा.
वडा नं.....स्थायी घर भई हाल जिल्ला
..... गाउँपालिका/न.पा वडा नं.....बस्ने
.....का नाति/नातिनी.....
का छोरा/छोरी वर्ष को नाम
गरेको तपाईंले अनुसूची- ४ (नियम ३६ को उपनियम ५ सँग सम्बन्धित)
स्थलगत मुचुल्का उल्लेख भए बमोजिमको कार्य गरेको पाइएकोले तारेखमा
कबुल गरेको मिति र समयमा अनिवार्य उपस्थित हुनुहोला, अन्यथा
कानून बमोजिम भइजाने ब्यहोरा जानकारी गराइन्छ । सम्पर्क मोबाइल
नं.।

तारेख :

मिति :साल महिना गते
..... रोज दिनको समय बजे उपस्थित
हुनेछु भनी सहीछाप गर्ने ।

हस्ताक्षर:

नाम:

मिति :

मिति:साल महिना गते
..... रोज दिनको समय बजे उपस्थित
हुनेछु भनी सहीछाप गर्ने ।

हस्ताक्षर:

नाम:

मिति :

मिति:साल महिना गते
..... रोज दिनको समय बजे उपस्थित
हुनेछु भनी सहीछाप गर्ने ।

हस्ताक्षर:

नाम:

मिति :

अनुसूची-६

(नियम ४४ को उपनियम १६ सँग सम्बन्धित)

दण्ड सजायको निर्णय र भरपाई

घोराही उप-महानगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

घोराही, दाङ

यस उप-महानगरपालिका अन्तर्गत सरसफाई, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी/शाखाका कर्मचारी/जनप्रतिनिधि श्री को अगुवाइमा अनुगमन तथा निरीक्षण गर्दा मिति गते दाङ जिल्ला, घोराही उप-महानगरपालिका, वडा नं. टोल मा निवासी ले जथाभावी वा अनाधिकृत रुपमा बिसर्जन गरी फेला परेको फोहरमैला/ब्यबस्थित फोहरमैला व्यवस्थापनको कार्यमा प्रतिकूल हुने गरी क्रियाकलाप वा कसूर गरेको तथ्य प्रमाण फेला परेको छ ।

यस कार्यालयको फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४ (पहिलो संशोधन-२०७५) अनुसार मिति गतेको उक्त स्थलगत मुचुल्कामा उल्लेखित कसूर यस कार्यविधिको नियम बमोजिम भएको ठहर भई नियम मा व्यवस्था भए बमोजिम तपाईंलाई दण्ड सजाय तोकिएको छ ।

दण्ड सजाय गर्ने अधिकारीको:

(क) नाम, वतन :

(ख) पद :

(ग) शाखा :

(घ) मिति र सही :

घोराही उप-महानगरपालिकाको फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४ (पहिलो संशोधन (२०७५) को नियमानुसार ठहर भएको कसूर र तोकिएको दण्ड सजाय स्वीकार गरी, घोराही उप-महानगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, घोराही, दाङ अन्तर्गत सरसफाई, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखामा आफैँ स्वयं उपस्थित भई यसै कार्यालय अन्तर्गतको राजश्व शाखामार्फत रु.मिति

..... गतेका दिन रसिद नं.

बाट दण्ड जरिवाना रकम भुक्तानी गरेको छु, साथै, अब उप्रान्त त्यस्तो कार्य नगर्ने, नदोहोर्न्याउनेतर त्यसो गरेको खण्डमा नियमानुसार थप सजाय भोग्नसमेत तयार छु भनी राजीखुशीले सहीछाप गरिदिउँ ।

(क) नाम, वतन :

(ख) ठेगाना :

(ग) सही :

(घ) मिति :

आज्ञाले,
सन्तबहादुर सुनार
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत